

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΜΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΕΤΩΝ 2018-2024

Περιεχόμενα

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ.....	4
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	4
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	4
ΤΟ «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΝΟΝ» ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ζ΄ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ.....	7
ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12 ^{ος} – 15 ^{ος} ΑΙ.).....	9
Η ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΡΩΜΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΠΙΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ (6 ^{ος} -8 ^{ος} α.λ.)	12
Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ (717-843)	15
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ 12 ^{ου} ΑΙΩΝΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ.....	17
ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΤΟΥ 12 ^{ου} ΑΙΩΝΑ.....	19
ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ.....	22
ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΩΝ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΕΠΩΝ, 330-1071.....	25
ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11 ^{ου} ΑΙΩΝΑ (1025-1081): ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ.....	27
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ.....	31
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ	31
ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	34
ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	37
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ	39
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ	41
ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ.....	43
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ (ΜΕΣΑ 15 ^{ου} -ΤΕΛΗ 17 ^{ου} ΑΙΩΝΑ.....	45
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ	49
ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ.....	51
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ.....	53
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	53
ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ.....	53
ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΑ: ΜΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΠΛΟΚΗ ΣΧΕΣΗ	56
ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10 ^ο ΑΙΩΝΑ.....	58
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΔΡΟΜΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ.....	60
Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ (8 ^{ος} -9 ^{ος} ΑΙ.).....	63

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ: ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	66
ΑΠΟ ΤΟΝ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΣΤΟΝ ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	69
ΤΑ ΜΕΡΟΒΙΓΓΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	71
Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ Β΄ ΗΟΗΕΝΣΤΑΥΦΕΝ ΚΑΙ Η ΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ	73
ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ.....	75
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ	77
ΚΡΑΤΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ	80
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ.....	83
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.....	83
ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ	86
ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ.....	89
ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ.....	92
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.....	95
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.....	98

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 101	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (επίσης Αγγλική και Γερμανική, όταν υπάρχουν αλλοδαποί φοιτητές/φοιτήτριες)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών εσπάζει στη λεπτομερή η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.</p> <p>Οι φοιτητές θα αποκτήσουν σαφή εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων.</p> <p>Θα έχουν αποκτήσει τη δυνατότητα να ερμηνεύουν κριτικά διαφορετικά είδη γραπτών και αρχαιολογικών πηγών.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Προσέγγιση και κριτική ερμηνεία ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και συνδυαστικής σκέψης
- Αξιολόγηση και ένταξη των ιστορικών και αρχαιολογικών τεκμηρίων
- Εύρεση και κριτική προσέγγιση διεθνούς βιβλιογραφίας
- Ανάπτυξη της διεπιστημονικότητας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εμβάθυνση των μεθόδων της έρευνας, *instrumenta studiorum*, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ανάθεση των σεμιναριακών εργασιών και συζήτηση σχετικά με τη μεθοδολογία εξειδικευμένα για κάθε εργασία. Ακολουθώντας σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους. Οι παρουσιάσεις των εργασιών λαμβάνουν χώρα κατά την εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση εργασιών σχετικά με τις πρωτογενείς πηγές ή τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία και ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα - Δημόσια παρουσίαση της εργασίας είτε στην Κωνσταντινούπολη είτε στο πλαίσιο Ημερίδας Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου ή του ακαδημαϊκού έτους - Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Διονύσιος: Dionysios = Dionysii Byzantii anaplus Bospori, έκδ. R. GÜNGERICH, 2Βερολίνο 1958.
 Ευάγριος, Εκκλησιαστική ιστορία: Evagrius – The ecclesiastical history of Evagrius, έκδ. J. BIDEZ – L. PARMENTIER, Λονδίνο 1898; Μετάφραση: Evagrius Scholasticus, Historia ecclesiastica, μτφρ. από Α. HÜBNER, Τουρνχούτ 2007 (Fontes Christiani 57).
 Ευσέβιος, Χρονικών: Eusebios, Chronik – Die Chronik, aus dem Armenischen übersetzt, εκδ. από J. KARST, 1911 (Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte 20).

— Vita Constantini – Eusebius, Über das Leben des Kaisers Konstantin, εκδ. από F. WINKELMANN, Βερολίνο 1975 (Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte 7).

Ζώσιμος: Zosimos – Zosime, Histoire nouvelle, εκδ. F. PASCHOUD, Παρίσι 1971–89; Μετάφραση: Zosimos, Neue Geschichte, μτφρ. από O. VEH, Στουτγάρδη 1990 (Bibliothek der griechischen Literatur 31).

Θεμιστιος: Themistios, Reden – Themistii Orationes quae supersunt, εκδ. H. SCHENKL – G. DOWNEY, Λειψία 1965–1971; Μετάφραση: Themistius, Staatsreden, μτφρ. από H. LEPPIN, Στουτγάρδη 1998 (Bibliothek der griechischen Literatur 4).

Ιουλιανός: Iulianos, Reden – Discours de Julien César, εκδ. J. BIDEZ, Παρίσι 1932 (Œuvres complètes I 1).

Optatianus Porphyrius, Carmina, εκδ. G. POLARA, Τορίνο 2004.

Πασχάλιον Χρονικόν: Chronicon Paschale, εκδ. L. DINDORF, Βόννη 1832; αγγλική μετάφραση: M. WHITBY (μτφρ.), Chronicon Paschale 284–628 AD, Λίβερπουλ 1989 (Translated texts for historians, Latin series 7).

N. ASUTAY-EFFENBERGER, Die Landmauer von Konstantinopel–İstanbul. Historisch-topographische und baugeschichtliche Untersuchungen, Βερολίνο 2007 (Millennium-Studien 18).

H.-G. BECK (Εκδ.), Studien zur Frühgeschichte Konstantinopels. Μόναχο 1973 (Miscellanea Byzantina Monacensia 14).

G. DAGRON, Constantinople imaginaire. Études sur le recueil des Patria, Παρίσι 1984.

G. DOWNEY, Nikolaos Mesarites, Description of the Church of the Holy Apostles at Constantinople, Transactions of the American Philosophical Society 47, 6 (1957) 855–924.

F. DVORNIK, The idea of apostolicity and the legend of the apostle Andrew, Καίμπριτζ Μασσαχουσέτης. 1958.

A. EFFENBERGER, Konstantinsmausoleum, Apostelkirche und kein Ende?, in B. BORKOPP – TH. STEPPAN (Εκδ.), Lithostroton, Festschrift für M. Restle, Στουτγάρδη 2000, 67–78.

R. GUILLAND, Études de topographie de Constantinople, Βερολίνο 1969 (Βερολίνοer Byzantinistische Arbeiten 37).

ΤΟ «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΟΝ» ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ζ' ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το «Προς τον ἴδιον υἱόν Ρωμανόν» του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογεννήτου ως ιστορική πηγή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το «Προς τον ἴδιον υἱόν Ρωμανόν» αποτελεί ένα από τα πιο γοητευτικά έργα της Βυζαντινής ιστορικής γραμματείας, καθώς περιγράφει τις γνώσεις των Βυζαντινών για τους γείτονές τους. Μέσω της εκπόνησης εργασιών, και της εξέτασης κειμένων κατά την διεξαγωγή του μαθήματος, θα επιχειρήσουμε ανάλυση και κατανόηση των πληροφοριών που δίνονται, ή και αυτών που αποσιωπούνται. Το μάθημα έχει μορφή σεμιναρίου, και απευθύνεται, τόσο σε προπτυχιακούς, όσο και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές. Βασικό του μαθησιακό στόχο αποτελεί η κατάρτιση των φοιτητών στο να αξιολογούν, αναλύουν και αποκρυπτογραφούν, υπαρκτές και μη, πληροφορίες που εξυπηρετούσαν τις διπλωματικές δραστηριότητες μίας αυτοκρατορίας σε μία άλλη εποχή και με τις, τότε, υπάρχουσες τεχνικές δυνατότητες.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο και εγκαθίδρυση της Μακεδονικής δυναστείας, στο διεθνές περιβάλλον και την προσωπικότητα του αυτοκράτορα. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εξαμήνου</i>	<i>Εργασίας</i>
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος		39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία : Θα διαμορφωθεί στο σεμινάριο.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Θα δοθεί στους φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα, τόσο σε γενικό πλαίσιο, όσο και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος} – 15^{ος} ΑΙ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 106	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος} – 15^{ος} ΑΙ.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα εστιάζει στην παρουσίαση της σχέσης των Βυζαντινών με τους λαούς της Αδριατικής και ΝΔ Βαλκανίων από τον 12ο μέχρι τον 15ο αι.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Αναλύει τα σημαντικά στρατιωτικά και πολιτικά γεγονότα της περιόδου του ύστερου Μεσαίωνα
- Κατανοεί τον γεωστρατηγικό χαρακτήρα της περιοχής και την επίδρασή του στις πολιτικές επεμβάσεις των εμπλεκόμενων δυνάμεων (Βυζαντινών, Σέρβων, Αλβανών, Νορμανδών, Βενετών, κ.ά)
- Αντιλαμβάνεται τα πολιτικά μορφώματα που δημιουργήθηκαν στην περιοχή
- Διεισδύει στις ιδιαιτερότητες των βαλκανικών λαών
- Να επεξεργάζεται ειδικότερα θέματα, όπως π.χ. η επέκταση των Σέρβων στην περιοχή της Ηπείρου, η πολιτική της Βενετίας έναντι των Κροατών, η «δημοκρατία» της Ραγούζας, οι αλβανικές φυλετικές αντιπαραθέσεις, κ.ά.

Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Επεξεργασία διεθνούς βιβλιογραφίας
- Αξιοποίηση υλικών τεκμηρίων
- Αντιμέτωπιση ερευνητικών προβλημάτων π.χ. η «Σερβοκρατία» στην Ήπειρο, κ.ά
- Εκμάθηση μέρους της ιστορίας των μεσαιωνικών βαλκανικών κοινωνιών
- Αντιμέτωπιση ερευνητικών προβλημάτων
- Σεβασμός στην πολυπολιτισμικότητα
- Αξιολόγηση της σημασίας της διεπιστημονικότητας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα δομείται με βάση τους εξής άξονες: Α. Παρουσίαση της ιστορίας της Αδριατικής κατά την περίοδο του ύστερου Μεσαίωνα μέσα από τις πρωτογενείς πηγές και περιγραφή των εμπλεκόμενων εθνοτήτων (Σέρβων, Αλβανών, Βενετών, κ.ά), Β. Ανάθεση ατομικών εργασιών σχετικά με ειδικότερα θέματα, όπως π.χ. η σερβική επέκταση στην Ήπειρο, οι αλβανικές μεταναστεύσεις του 14^{ου} αι., κ.ά και αντιμετώπιση μεθοδολογικών προβλημάτων, Γ. Παρουσίαση εργασιών – επισημάνσεις - σχόλια

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης Power Point

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	
	Ανάθεση μικρών ομαδικών εργασιών σχετικά με τις πρωτογενείς πηγές ή τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία και ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα - Δημόσια παρουσίαση της εργασίας στο πλαίσιο Ημερίδας Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου ή του ακαδημαϊκού έτους - Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ασωνίτης Σ., *Η Κέρκυρα και τα ηπειρωτικά παράλια στα τέλη του Μεσαίωνα (1386 - 1462)*, εκδ. University Studio Press, 2009.

- Ο ίδιος, *Ανδηγαυική Κέρκυρα*, Κέρκυρα 1999.

- Fine, J.V.A. Jr., *The Late Medieval Balkans. A critical survey from the twelfth century to the Ottoman Conquest*, Michigan 1997.

- Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μ., *Οι βαλκανικοί λαοί κατά τους μέσους χρόνους*, εκδ. Βάνιας, 1992

- Η ίδια, *Οι Βαλκανικοί λαοί. Από την τουρκική κατάκτηση στην εθνική αποκατάσταση, 14^{ος} - 19^{ος} αι.*, Θεσσαλονίκη 1991.

- Nicol D., *Βυζάντιο και Βενετία*, μετ. Χ.Α. Μουτσοπούλου, Αθήνα 2004.

- Ο ίδιος, *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου 1261-1453*, μετ. Σ. Κομνηνός, Αθήνα 2005.

- Ο ίδιος, *Το Δεσποτάτο της Ηπείρου, 1267-1479. Μια συνεισφορά στην ιστορία της Ελλάδας κατά τον Μεσαίωνα*, (ελλ. μετ.) Αθήνα 1991.

- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μ., *Από τη Δυτική Ευρώπη στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στη Ρωμανία (13^{ος} - 15^{ος} αι.)*. Πολιτικές και θεσμικές πραγματικότητες, Αθήνα 2012.

- Παπανδριανός Ι., *Διαβαλκανικά Ιστορικά Δοκίμια. Α' τόμος: Οι Βαλκανικοί λαοί από την κάθοδο των Σλάβων ως την εμφάνιση των Οθωμανών, 7^{ος} - μέσα 14^{ου} αι.*, Θεσσαλονίκη 1998.

- Σαββίδης Α., *Σελίδες από τη βαλκανική αντίδραση στην οθωμανική επέκταση κατά τον 14ο και 15ο αι. Ουγγλέςης - Ουνιάδης - Καστριώτης - Κλαδάς*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991.

- Sugar P., *Η νοτιοανατολική Ευρώπη κάτω από την οθωμανική κυριαρχία, 1354-1804*, μετ. Π. Μπαλουξή, τ. Α', Αθήνα 1994.

- Συγκέλλου Ε., *Ο πόλεμος στον δυτικό ελλαδικό χώρο κατά τον ύστερο Μεσαίωνα (13ος-15ος αι.)* [ΕΙΕ/ ΙΒΕ, Μονογραφίες 8], Αθήνα 2008.

- *Βαλκάνια και Ανατολική Μεσόγειος (12ος-17ος αι.)*. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου στη μνήμη Δ.Α. Ζακυθηνού [ΕΙΕ/ΙΒΕ], Αθήνα 1998.

- *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα*, Αθήνα 1996.

- *Ο ύστερος Μεσαιωνικός κόσμος, 11^{ος} - 16^{ος} αι.*, εκδ. Α. Σαββίδης - Ν. Νικολούδης, Αθήνα 2007.

Η ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΡΩΜΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΠΙΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ (6^{ος}-8^{ος} αι.)

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 110	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Ελληνόφωνη κοινότητα της Βυζαντινής Ρώμης μεταξύ παπικής πνευματικής καθοδήγησης και αυτοκρατορικής πολιτικής επιβολής (6ος-8ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το μάθημα εστιάζει στην μελέτη της ελληνόφωνης κοινότητας της Βυζαντινής Ρώμης και της συμβολής της στα ιστορικά γεγονότα του εβδόμου και ογδόου αιώνα.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/ φοιτήτριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα έχουν εξοικειωθεί με τις πηγές της περιόδου και την σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία • Θα έχουν εξοικειωθεί με τα κυριότερα σημεία αντιπαράθεσης σύγχρονων μελετητών σχετικά με την Βυζαντινή Ρώμη και την ελληνόφωνη κοινότητά της • Θα έχουν διαμορφώσει δική τους κριτική προσέγγιση για αυτά τα ζητήματα
Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Αξιοποίηση των υλικών τεκμηρίων
- Αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας
- Εξοικείωση με ηλεκτρονικά εργαλεία έρευνας στον τομέα των Μεσαιωνικών και Βυζαντινών σπουδών
- Παραγωγή πρωτότυπων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την μελέτη του ρόλου της ελληνόφωνης κοινότητας της Βυζαντινής Ρώμης στα ιστορικά γεγονότα του εβδόμου και ογδόου αιώνα καθώς και την συμβολή τους στην εξέλιξη του θεσμού της παποσύνης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση μικρών ομαδικών εργασιών σχετικά με πρωτογενείς πηγές ή δευτερεύουσα βιβλιογραφία. Ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα. Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξάκης, Α. (1996) *Codex Parisinus Graecus 1115 and Its Archetype*.
 Αντωνόπουλος, Π. (2013) 'Emperor Constans II's Intervention in Italy and its Ideological Significance' στο εκδ. Koder, J. και Στουραιτίης, Γ. *Byzantine War Ideology Between Roman Imperial Concept and Christian Religion*, σελ. 27-32.
 Auzepy, M.-F. (2008) 'State of emergency' στο εκδ. Shepard, J. *The Cambridge history of the Byzantine Empire c. 500–1492*, Τόμος 1, σελ. 249-291.
 Booth, P. (2014) *Crisis of Empire: Doctrine and Dissent at the End of Late Antiquity*.
 Brown, P. (1988) *The Rise of Western Christendom: Triumph and Diversity, A.D. 200-1000*.
 Brown, T.S. (1984) *Gentlemen and officers: imperial administration and aristocratic power in Byzantine Italy, A.D. 554-800*.
 Brubaker, L. και Haldon, J. (2011) *Byzantium in the Iconoclast Era, c. 680–850: A History*.

Cosentino, S. (2008) *Storia Dell' Italia Bizantina (VI-XI Secolo): Da Giustiniano ai Normanni*.
 Cosentino, S. εκδ. (2021) *A Companion to Byzantine Italy*.
 Delogu, P. (2000) 'The Papacy, Rome and the Wider World in the Seventh and Eighth Centuries' στο *Early Medieval Rome and the Christian West: Essays in Honour of Donald A. Bullough*, σελ.197-220.
 Εκονομου, Α. (2007) *Byzantine Rome and the Greek Popes: Eastern influences on Rome and the papacy from Gregory the Great to Zacharias A.D. 590-752*.
 Θεοδωρόπουλος, Π. (2021) 'Did the Byzantines call themselves Byzantines? Elements of Eastern Roman identity in the imperial discourse of the seventh century' στο *Byzantine and Modern Greek Studies* 45, σελ. 25-41.
 Θεοδωρόπουλος, Π. (2022) 'Κάποιες σκέψεις σχετικά με το ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο της χρήσης του όρου «Βυζάντιος» στη Σάκρα του Κωνσταντίνου Δ' προς τον πάπα Δόνο (678)' στο *Post Augustum* 6, σελ. 1-14.
 Λεοντσίνη, Μ. (2004) 'Το Βυζάντιο απέναντι στην Ευρώπη και το αυθυπόστατο της Δύσης (7^{ος}-8^{ος} αιώνας), στο *Το Βυζάντιο και οι απαρχές της Ευρώπης*, σελ. 75-98.
 Λεοντσίνη, Μ. (2006) *Κωνσταντίνος Δ': ο Τελευταίος πρωτοβυζαντινός Αυτοκράτορας*.
 Λουγγής, Τ. (1989) *Η βυζαντινή κυριαρχία στην Ιταλία από το θάνατο του Μ. Θεοδοσίου ώς την άλωση του Μπάρι 395-1071 μ.Χ.*
 Λουγγής, Τ. (2021) *Μεσαιωνική Ιστορία της Ιταλίας 400-1125 μ.Χ. από Ιταλοελληνικά Κείμενα*.
 Noble, T.X. (2012) *Images, Iconoclasm and the Carolingians*.
 Noble, T.X. (2014) 'Greek Popes, yes or no, and did it matter?' στο εκδ. Fischer, A. και Wood, I. *Western Perspectives on the Mediterranean: Cultural Transfer in Late Antiquity and the Early Middle Ages, 400-800*, σελ. 77-86.
 Sansterre, J.M. (1983) *Les moines grecs et orientaux à Rome aux époques byzantine et carolingienne (milieu de VIe fin di IXe siècle)*.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ (717-843)

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 203	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η περίοδος της εικονομαχίας (717-843)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Η σημαντική έλλειψη πηγών καθώς και τα προβλήματα που παρουσιάζονται, κάνουν την περίοδο αμφισβήτησης του ρόλου των εικόνων (717-843) μία από τις πλέον γοητευτικές της Βυζαντινής ιστορίας. Θα καταβληθεί προσπάθεια να αναλυθούν τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου, ενώ έμφαση θα δοθεί στα πολιτικά γεγονότα με την εξέταση Βυζαντινών, ενδεχομένως και Λατινικών σχετικών κειμένων. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η προσπάθεια να κατανοήσουν οι φοιτητές την διαφορετική αντιμετώπιση των προβλημάτων σε ανατολή και δύση και τις πολύ μεγάλες πολιτικές επιπτώσεις που προέκυψαν με την άνοδο του Καρόλου του Μεγάλου και την ισχυροποίηση Αράβων και Βουλγάρων. Οι φοιτητές υποχρεούνται να εκπονήσουν γραπτή εργασία σε επιλεγμένο θέμα πολιτικού ή θεολογικού ενδιαφέροντος, σύνοψη της οποίας υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η σημαντική έλλειψη πηγών καθώς και τα προβλήματα που παρουσιάζονται, κάνουν την περίοδο αμφισβήτησης του ρόλου των εικόνων (717-843) μία από τις πλέον γοητευτικές της Βυζαντινής ιστορίας. Θα καταβληθεί προσπάθεια να αναλυθούν τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου, ενώ έμφαση θα δοθεί στα πολιτικά γεγονότα με την εξέταση Βυζαντινών, ενδεχομένως και Λατινικών σχετικών κειμένων. Ύστερα από μία ανάλυση της περιόδου και των κύριων γεγονότων από τον διδάσκοντα για περίπου τρία ή τέσσερα τρίωρα, η δραστηριότητα των μελών του σεμιναρίου θα επικεντρωθεί στην εξέταση και ανάλυση πηγών, ενώ κατά τα τελευταία μαθήματα, ή σε σχετική ημερίδα, θα παρουσιασθούν τα πορίσματα των ερευνών των ιδίων των φοιτητών. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η προσπάθεια να κατανοήσουν οι φοιτητές την διαφορετική αντιμετώπιση των προβλημάτων σε ανατολή και δύση και τις πολύ μεγάλες πολιτικές επιπτώσεις που προέκυψαν με την άνοδο του Καρόλου του Μεγάλου και την ισχυροποίηση Αράβων και Βουλγάρων.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος	Εργασίας
		Εξαμήνου	
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος	39	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία : Θα διαμορφωθεί στο σεμινάριο.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Θα δοθεί στους φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα, τόσο σε γενικό πλαίσιο, όσο και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ 12ου ΑΙΩΝΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ
ΚΟΜΝΗΝΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 102	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο κόσμος του 12^{ου} αιώνα μέσα από τα κείμενα της Άννας Κομνηνής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Η Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής, αποτελεί ένα από τα πιο συναρπαστικά κείμενα ολόκληρης της Βυζαντινής λογοτεχνικής παραγωγής. Διαθέτει την ευαισθησία της συγγραφής του από μία γυναίκα και μάλιστα, κόρη του αυτοκράτορα και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά θέματα της εποχής, όπως είναι ο οικογενειακός βίος της αυλής, η αίρεση των Βογομίλων, η άφιξη των στρατευμάτων της Α΄ σταυροφορίας και η περί φιλανθρωπίας αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης επιλεγμένων κειμένων, καθώς και της σύνθεσης σεμιναριακών εργασιών από τους φοιτητές, τόσο στα πλαίσια του σεμιναρίου, όσο και σε αυτά μίας προφορικής παρουσίασης κατά την διάρκεια μίας ημερίδας, θα καταβληθεί προσπάθεια για ενδελεχέστερη κατανόηση του έργου, του χώρου και της εποχής του. Οι μαθησιακοί στόχοι που αναμένεται να επιτευχθούν, είναι, πρώτον, η προσπάθεια για μία προσέγγιση των φοιτητών στην ιδιωτική ζωή, τις αντιλήψεις και την θεώρηση των γεγονότων από την ανώτερη Βυζαντινή τάξη του 12^{ου} αιώνα και δεύτερον, η εξοικείωσή τους με τον τρόπο γραφής, τις γλωσσικές μεθόδους και το λογοτεχνικό ύφος που χρησιμοποιεί η Άννα ως ιστορικός.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο των Κομνηνών και τα αντίστοιχα γεγονότα στη δύση. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος</i>	<i>Εργασίας</i>
		<i>Εξαμήνου</i>	
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος	39	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κωνσταντίνος Βαρζός, *Η γεννεαλογία των Κομνηνών*, 1984.
- Michael Angold, *Η Βυζαντινή αυτοκρατορία 1025-1204*, Ελλ. Μετάφραση, 1997.
- Θα δοθεί περαιτέρω βιβλιογραφία κατά την διάρκεια του σεμιναρίου.

ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΤΟΥ 12ου ΑΙΩΝΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 109	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΤΟΥ 12ου ΑΙΩΝΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές αναλύουν τις προσπάθειες επιβίωσης των σταυροφορικών κρατών στην Ανατολή, μετά το τέλος της πρώτης σταυροφορίας, εν μέσω των επιθετικών διαθέσεων των Σελτζουκικών εμιράτων της Μικράς Ασίας, των Φατιμιδών της Αιγύπτου και των άλλων μωαμεθανών ηγεμόνων που τα περιέβαλλαν. Παράλληλα, αναλύουν τις σχέσεις των φιλόδοξων ηγεμόνων τους με την αυτοκρατορική εξουσία της Κωνσταντινούπολης, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά και από τις αποτυχημένες σταυροφορίες του 1100. Μέσα από βυζαντινές, δυτικές, αραβικές, αρμενικές και άλλες πηγές διερευνούν τις σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης στα πλαίσια της δεύτερης και της τρίτης σταυροφορίας, ενώ εξετάζουν τις σχέσεις των Φράγκων ηγεμόνων μεταξύ τους και το ρόλο της παπικής εκκλησίας.</p> <p>Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές θα μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> -να αξιολογήσουν το ρόλο των σταυροφορικών κρατών στη μεταβολή του status της βυζαντινής αυτοκρατορίας στην ανατολική Μεσόγειο. -να αξιολογήσουν το ρόλο της παπικής εκκλησίας στην εδραίωση του σταυροφορικού πνεύματος στα πλαίσια των αξιώσεων της επί των εκκλησιών της Ανατολής. -να αξιολογήσουν το ρόλο των ιταλικών ναυτικών πόλεων και των Στρατιωτικών Ταγμάτων στις εξελίξεις στο χώρο της ανατολικής Μεσογείου. - να αξιολογούν την αλληλεπίδραση των εξελίξεων σε Δύση και Ανατολή κατά τη μεσαιωνική περίοδο. - να αξιολογούν τη διαφορετική εξελικτική πορεία Κράτους και Εκκλησίας σε Δύση και Ανατολή και να εξαγάγουν συμπεράσματα ακόμα και για τη σύγχρονη τους πραγματικότητα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. - να διακρίνουν μέσα από τη συγκριτική μελέτη των πηγών του ρόλου της οπτικής του εκάστοτε συγγραφέα στην απεικόνιση της σύγχρονης του πραγματικότητας.

- να εκπονούν μια επιστημονική εργασία αξιοποιώντας δημιουργικά τις πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία που έχουν στη διάθεσή τους.

Γενικές Ικανότητες

Έρευνα, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων με τη χρήση των απαιτούμενων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών.

Παραγωγή καινοτόμων ιδεών.

Κριτική και αυτοκριτική

Παραγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Τα σταυροφορικά κράτη στη Συρία και την Παλαιστίνη
- Οι σταυροφορίες του 1101
- Οι ιταλικές ναυτικές πόλεις στους Αγίους Τόπους μετά την Πρώτη Σταυροφορία
- Η επίθεση του Νορμανδού Βοημούνδου εναντίον της βυζαντινής αυτοκρατορίας (1107) και η συνθήκη της Δεάβολης.
- Ο Βαλδουίνος Α΄ των Ιεροσολύμων και το Βυζάντιο
- Ίδρυση των Στρατιωτικών Ταγμάτων
- Ο Ιωάννης Β΄ Κομνηνός και η Αντιόχεια
- Ο Βερνάρδος του Κλαιρβώ και η κήρυξη της Β΄ Σταυροφορίας
- Η Β΄ Σταυροφορία και η εξέλιξή της
- Σταυροφορικά κάστρα
- Η Γ΄ Σταυροφορία και η εξέλιξή της
- Η εντεινόμενη εχθρότητα μεταξύ Βυζαντινών και Φράγκων ως αποτέλεσμα και της διέλευσης των σταυροφορικών στρατευμάτων από τα βυζαντινά εδάφη.
- Μελέτη επιλεγμένων χωρίων από τις πηγές

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Μελέτη βιβλιογραφίας	20
	Εκπόνηση επιστημονικής εργασίας	19
	ΣΥΝΟΛΟ	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Επιστημονική εργασία. Δημόσια παρουσίαση.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- S. RUNCIMAN, Η ιστορία των σταυροφοριών. Το βασίλειο της Ιερουσαλήμ και η φραγκική Ανατολή, 1100-1187, Εκδ. Γκοβόστη, Αθήνα, 2006.
- Χ. ΤΖΟΝΑΘΑΝ, Το Βυζάντιο και οι Σταυροφορίες, εκδ. Ωκεανίδα, Αθήνα 2003.
- M. BALARD, The Papacy and the crusades. Proceedings of the VIIth Conference of the Society for the Study of the Crusades and the Latin East: Crusades-Subsidia 3, New York 2011.
- M. BARBER, The Military Orders. Fighting for the Faith and Caring for the Sick, Routledge, New York 1994.
- A. J. BOAS, The Crusader World, Routledge, New York 2016.
- M. M. BOM, Women in the Military Orders of the Crusades, Palgrave, Macmillan, New York, 2013.
- M. BULL, Eyewitness and Crusade Narrative. Perception and Narration in Accounts of the Second, Third and Fourth Crusades, New York 2018.
- C. MORRIS, The Papal Monarchy. The Western Church from 1050 to 1250, Oxford, 1989.
- G. CONSTABLE, Crusaders and Crusading in the Twelfth Century, New York 2008.
- M. FAVREAU-LILIE, Die Italiener im Heiligen Land vom ersten Kreuzzug bis zum Tode Heinrichs von Champagne (1098-1197), Amsterdam 1989.
- N. HOUSLEY, Knighthoods of Christ. Essays on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcolm Barber, Aldershot, England, 2007.
- R. J. LILIE, Byzantium and the Crusader States, 1096-1204, POIKILA BYZANTINA, Oxford 1993.
- N. MORTON, The Medieval Military Orders, 1120-1314, Routledge, New York, 2013.
- J. PHILLIPS, The Second Crusade. Extending the Frontiers of Christendom, Hampshire, 2007.

ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 104	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές μελετούν τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες του ευρωπαϊκού χώρου που οδήγησαν στη γέννηση της σταυροφορικής ιδέας. Μέσω της μελέτης βυζαντινών και δυτικών πηγών, διερευνώνται οι σχέσεις Βυζαντινών και Σταυροφόρων και η εικόνα που διαμόρφωσαν οι μεν για τους δε. Εξετάζεται ο ρόλος της παπικής εκκλησίας στην εκκίνηση της πρώτης σταυροφορίας, ενώ μελετώνται οι σχέσεις του Αλέξιου Κομνηνού με τους Νορμανδούς, καθώς και οι σχέσεις των σταυροφόρων και της παπικής εκκλησίας.</p> <p>Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων, οι φοιτητές θα μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να αναπτύσσουν τα συμπεράσματά τους για το ρόλο του σταυροφορικού κινήματος στην εξέλιξη των σχέσεων Βυζαντίου και Δύσης. - να μελετούν συγκριτικά βυζαντινές και δυτικές πηγές της περιόδου και να αντλούν συμπεράσματα για τις σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης. - να αξιολογούν την αλληλεπίδραση των εξελίξεων σε Δύση και Ανατολή κατά τη μεσαιωνική περίοδο. - να αξιολογούν τη διαφορετική εξελικτική πορεία Κράτους και Εκκλησίας σε Δύση και Ανατολή και να εξαγάγουν συμπεράσματα ακόμα και για τη σύγχρονη τους πραγματικότητα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. - να διακρίνουν μέσα από τη συγκριτική μελέτη των πηγών το ρόλο της οπτικής του εκάστοτε συγγραφέα στην απεικόνιση της σύγχρονης του πραγματικότητας. - να εκπονούν μια επιστημονική εργασία αξιοποιώντας δημιουργικά τις πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία που έχουν στη διάθεσή τους.
Γενικές Ικανότητες

Έρευνα, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων με τη χρήση των απαιτούμενων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών.
 Παραγωγή καινοτόμων ιδεών.
 Κριτική και αυτοκριτική
 Παραγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Προσκύνημα στην Ανατολή κατά τον 10ο και τον 11ο αιώνα.
- Η «Ειρήνη του Θεού».
- Η ιδέα του «ιερού πολέμου» στη Δύση και η εξέλιξή της.
- Το κήρυγμα της Πρώτης Σταυροφορίας
- Στρατολόγηση για την Πρώτη Σταυροφορία
- Η πορεία των Σταυροφόρων προς τα Ιεροσόλυμα.
- Η οργάνωση των σταυροφορικών κρατών και τα αποτελέσματα της Πρώτης Σταυροφορίας στην Ανατολή.
- Μελέτη επιλεγμένων χωρίων από τις πηγές. Τα αποτελέσματα της Πρώτης Σταυροφορίας αναλύονται τόσο όσον αφορά τις σχέσεις Δύσης και Ανατολής, όσο και σε σχέση με την ενίσχυση της παρουσίας της Λατινικής εκκλησίας στην Ανατολή.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Μελέτη βιβλιογραφίας	20 ώρες
	Εκπόνηση επιστημονικής εργασίας	19 ώρες
	ΣΥΝΟΛΟ	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Επιστημονική εργασία. Δημόσια παρουσίαση.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- M. BULL, Knightly Piety and the Lay Response to the First Crusade. The Limousin and Gascony, c. 970-c. 1130 (Oxford: Clarendon, 1993)
- M. CARRIER, L' image des Byzantins et les systèmes de representation selon les chroniqueurs occidentaux des croisades. [Thèse de doctorat, Université Paris I-Panthéon- Sorbonne] Paris 2006.
 - N. CHAREYON, Pilgrims to Jerusalem in the middle ages, 2005.
 - ΤΖ. ΧΑΡΡΙΣ, Το Βυζάντιο και οι Σταυροφορίες, εκδ. Ωκεανίδα, Αθήνα 2004.
- C. ERDMANN, The origin of the first crusade, translated from a german origin of 1935 by M. W. Baldwin and W. Goffart (Princeton, NJ: Princeton University Press 1977)

- M. GABRIELLE, *An empire of memory. The legend of Charlemagne, the Franks and Jerusalem before the first crusade*, United States, Oxford University Press 2011.
- C. HILLENBRAND, *The Crusades: Islamic Perspectives*. Edinburgh: University of Edinburgh Press, 1999.
- R. J. LILIE, *Byzantium and the crusader states, 1096-1204*, tr. J. C. Morris and J. E. Ridings, Oxford 1993.
- T. MASTNAK, *Crusading Peace. Christendom, the Muslim World and Western Political Order* (Berkeley, CA: University of California Press, 2002).
- C. MORRIS, *The Papal Monarchy. The Western Church from 1050 to 1250*, Oxford 2001.
- Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ- J. MEYENDORFF, *Η χριστιανική Ανατολή και η άνοδος του Παπισμού. Η Εκκλησία από το 1071 ως το 1453*, μεταφρ. Στ. Ευθυμιάδης, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2003.
- ΣΤ. ΡΑΝΣΙΜΑΝ, *Η ιστορία των Σταυροφοριών, τόμος Α΄. Η πρώτη σταυροφορία και η ίδρυση του βασιλείου της Ιερουσαλήμ*, εκδ. Γκοβόστη, 2006.
- ST. RUNCIMAN, *Δύση και Ανατολή σε σχίσμα*, ελλην. μετάφρ. 2008 [τίτλος πρωτοτύπου: *The Eastern Schism*, Oxford University Press, 1955].
- *The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World*, Α. LAIOU- R. P. ΜΟΤΤΑΗΕΔΗ (ed.), DOP, Washington D.C., 2001.

ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΩΝ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΕΠΩΝ, 330-1071

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 105	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θέματα Βυζαντινής Εξωτερικής Πολιτικής. Σχέσεις Βυζαντίου και Λαών του Καυκάσου και των Στεπών, 330-1071.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μαθησιακά Αποτελέσματα: Γνώση της ιστορικής εξέλιξης των μεσαιωνικών πολιτικών μορφωμάτων που αναπτύχθηκαν στον χώρο του Καυκάσου κατά τη μεσαιωνική περίοδο. Κατανόηση της σημασίας της περιοχής για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία καθώς και της ιστορικής εξέλιξης των σχέσεων της Κωνσταντινούπολης με τους λαούς του Καυκάσου (Αρμένιους, Ίβηρες και Αλβανούς).
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης. Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης ιστορικών πηγών. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ανάλυση των πολιτικών σχέσεων ανάμεσα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και τα βασίλεια του Καυκάσου (Αρμενίας/Γεωργίας/Ίβηρίας). Εξέταση των οικονομικών, στρατηγικών, θρησκευτικών και κοινωνικών εξαρτήσεων.
--

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης powerpoint και σχετικών video	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Προετοιμασία πηγών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά.</p> <p>Γραπτή Εργασία με ανάπτυξη σημαντικών θεμάτων των σχέσεων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τους λαούς του Καυκάσου.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Dadoyan, S., *The Armenians in the medieval Islamic world. Paradigms of interaction seventh to fourteenth centuries, τόμος 1, The Arab period in Arminya seventh to eleventh centuries*, New Jersey 2011.

Der Nersessian, S., *The Armenians*, London 1969.

Garsoïan, N., "The Aršakuni Dynasty", στο *Armenian People from Ancient to Modern Times, v.1 The Dynastic Periods*, επιμ: R.G. Hovannisian, New York 2004, 63-94.

Garsoïan, N., "The Marzpanate (428-652)", στο *Armenian People from Ancient to Modern Times, v.1 The Dynastic Periods*, επιμ. R.G. Hovannisian, New York 2004, 95-115.

Grousset, R., *Histoire de l'Arménie des origines à 1071*, Paris 1947.

Iskanyan, V., *Αρμενο-βυζαντινές σχέσεις 4^{ος}-7^{ος} αι*, Ερεβάν 1991. (στα αρμενικά).

Hewsen, R., *Armenia: A Historical Atlas*, Chicago 2000.

Hovannisian, R. (επιμ.), *Armenian Van/Vaspurakan*, California 2000.

Manandian, H., *The trade and cities of Armenia in relation to ancient world trade*, Lisbon 1965.

Redgate, A., *Οι Αρμένιοι*, μτφρ: Μ. Κολώνιας, Αθήνα 2001.

Stopka, K., *Armenia Christiana. Armenian Religious Identity and the Churches of Constantinople and Rome (4th-15th Century)*, Krakow 2016.

Τακιρτάκογλου, Κ., *Η Αρμενία μεταξύ Βυζαντίου και Χαλιφάτου 885-929*, Αθήνα 2018.

Ter-Ghewondyan, A., "La survivance de la division administrative de K'ust-i Kapkoh sous le califat", *Revue des Études Arméniennes* 5(1968), 323-328.

Thomson, R., "Armenia 400-600", στο *The Cambridge History of the Byzantine Empire c.500-1492*, επιμ: J. Shepard, Cambridge 2008, 156-172.

Toumanoff, C., *Studies in Christian Caucasian History*, Washington D.C. 1963.

Yeghiazaryan, A., *Η περίοδος της διοίκησης του αραβικού Χαλιφάτου στην Αρμενία. Ιστορικο-γεωγραφική μελέτη*, Ερεβάν 2010. (στα αρμενικά).

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11^{ου} ΑΙΩΝΑ (1025-1081): ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 218	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11ου ΑΙΩΝΑ (1025-1081): ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική και Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Σεμιναριακό μάθημα στο πλαίσιο του οποίου επί τη βάση των εργασιών εξετάζεται η αντίληψη που είχαν για την κρίση του 11ου αιώνα οι σύγχρονοι ή οι λίγο μεταγενέστεροι βυζαντινοί συγγραφείς, ενώ εντοπίζονται τα βασικότερα σημεία της κριτικής τους. Διερευνώνται οι μαρτυρίες των ιστορικών πηγών της περιόδου, προκειμένου να προβληθούν ανάγλυφα οι επιτυχημένες ή όχι επιλογές των αυτοκρατόρων από τον θάνατο του Βασιλείου Β΄ έως την άνοδο του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού στον βυζαντινό αυτοκρατορικό θρόνο.</p> <p>Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τις αλλαγές που επήλθαν στον βυζαντινό κόσμο κατά τον 11ο αιώνα.</p> <p>Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος θα έχουν αποκτήσει τη δυνατότητα να μελετούν συγκριτικά τις πηγές, να διακρίνουν την κριτική ή όχι στάση τους απέναντι στα γεγονότα και να εξάγουν συμπεράσματα για την αξιοπιστία τους.</p>
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Προσέγγιση και κριτική ερμηνεία ιστορικών πηγών • Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και συνδυαστικής σκέψης • Αξιολόγηση των ιστορικών τεκμηρίων • Εύρεση και κριτική προσέγγιση διεθνούς βιβλιογραφίας • Ανάπτυξη διεπιστημονικότητας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η διακυβέρνηση της αυτοκρατορίας επί Βασιλείου Β΄
- Αλλαγές στην κοινωνική πυραμίδα (1025-1081)
- Ο βυζαντινός στρατός κατά τον 11^ο αιώνα.
- Το Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης κατά τον 11^ο αιώνα
- Το Βυζάντιο και οι γείτονές του κατά τον 11^ο αιώνα
- Το Σχίσμα του 1054
- Βυζάντιο και Νορμανδοί τον 11^ο αιώνα
- Βυζάντιο και παπική εκκλησία κατά τον 11^ο αιώνα

Παρουσίαση και εξήγηση των σεμιναριακών εργασιών. Ανάθεση των σεμιναριακών εργασιών και συζήτηση σχετικά με τη μεθοδολογία εξειδικευμένα για κάθε εργασία. Σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, ακολουθεί συζήτηση και παρουσιάζονται ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση εργασιών με τις πρωτογενείς πηγές ή τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία και ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα-Δημόσια παρουσίαση της εργασίας στο πλαίσιο Ημερίδας Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου ή του ακαδημαϊκού έτους. Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ademar of Chabannes: Ademari Cabannensis Chronicon, ed. P. Bourgain, R. Landes and G. Pons, CCCM 129, Brepols, 1999.
- Amatus of Monte Cassino: Storia de' Normanni di Amato di Montecassino volgarizzata in antico francese, ed. V. de Bartholomaeis, Rome, 1935.

- Annals of Bari: *Annales Barenses*, ed. G. H. Pertz, MGH SS 5, Hannover, 1844.
- Annals of Benevento: *Annales Beneventani 788-1130*, ed. G. H. Pertz, MGH SS 3, Hannover, 1839.
- Aristakès de Lastivert, *Récit des malheurs de la nation arménienne*, trans. M. Canard and H. Berbérian according to the edn. and trans. (Russian) by K. Yuzbashian [Bibliothèque de Byzantion 5] Brussels, 1973.
- Γεώργιος Κεδρηνός: *Σύνοψις Ιστοριών*, I. BEKKER, I- II, CB. Bonn, 1838-39.
- Γουλιέλμος της Απουλίας: *Guillaume de Pouille, La Geste de Robert Guiscard*, ed. and trans. M. Mathieu, Palermo, 1961.
- Ioannis Zonarae *Epitomae Historiarum libri XIII-XVIII*, TH. BÜTTNER-WOBST [CSHB], Bonn 1897.
- Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών: Ioannis Scylitzae, Synopsis Historiarum*, H. THURN (ed.), (CFHB 5), Berlin 1973.
- Ματθαίος Εδέσσης: *Armenia and the Crusades in the Tenth to Twelfth Centuries: The Chronicle of Matthew of Edessa*, trans. A. E. Dostourian (Lanham and London, 1993).
- Μιχαήλ Ατταλιάτης: *Michaelis Attalioetae Historia*, I. BEKKER, W. BRUNET DE PRESLE, [CSHB] Bonn 1853.
- Στρατηγικόν: *Cecaumeni Strategicon et incerti scriptoris de officiis regis libellus*, ed. B. WASSILIEWSKY- V. JERNSTEDT, St. Petersburg, 1896 [repr. Amsterdam, 1965].
- Συνεχιστής του Σκυλίτζη: *Η συνέχεια της Χρονογραφίας του Ιωάννου Σκυλίτζη [Ioannes Skylitzes Continuatus]*, E. ΤΣΟΛΑΚΗΣ, Θεσσαλονίκη 1968.
- E. ALBU, *The Normans in their histories: Propaganda, Myth and Subversion*, Woodbridge 2001.
- M. ANGOLD, *The Byzantine aristocracy IX to XIII centuries*, ed. by M. ANGOLD, BAR International Series 221, 1984.
- A. BAYER, *Spaltung der Christenheit. Das Morgenländische Schisma von 1054* [Beihefte zum Archiv für Kulturgeschichte 53], Κολωνία 2002.
- F. BERNARD, *The Beats of the pen: social contexts of reading and writing poetry in 11th Century Constantinople*, PhD Thesis Ghent, 2010.
- G. S. BROWN, *The Norman conquest of Southern Italy and Sicily*, Jefferson, NC. 2003.
- A. BUCOSSI, A. CALIA (eds.), *Contra Latinos et Adversus Graecos: The Separation between Rome and Constantinople from the Ninth to the Fifteenth Century*, (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 286, *Bibliothèque de Byzantion* 22, 2020).
- M. ΓΕΡΟΥΛΑΤΟΥ, *Αγορές, έμποροι και εμπόριο στο Βυζάντιο (9^{ος}-12^{ος} αι.)*, [Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών-Μονογραφίες 9], Αθήνα 2008.
- J. C. CHEYNET, *La politique militaire byzantine de Basile II à Alexis Comnène: ZRVI 29/30 (1991), 61-73.*
- J. C. CHEYNET, *Le patriarche "tyrannos": le cas Cérulaire*, in: *Ordnung und Aufruhr im Mittelalter. Historische und juristische Studien zur Rebellion*, hrsg. von M. TH. FÖGEN (*Ius Commune. Sonderhefte* 70), Frankfurt a. Main, 1995, 1-16.
- K. N. CIGGAAR, *Western Travellers to Costantinople. The West and Byzantium, 962-1204: Cultural and Political Relations (The Medieval Mediterranean, 10)*, Leiden- New York- Köln, 1996.
- D. DOUGLAS, *The Norman Achievement 1050-1100*, University of California Press Berkeley and Los Angeles, 1969.
- N. DROCOURT, S. KOLDITZ (eds.), *A Companion to Byzantium and the West, 900-1204*, Brill: Leiden-Boston, 2022.
- J. GREEN, *Power, Conquest and Culture in 11th Century Europe*, New Haven-London, 2022.
- C. HOLMES, *Basil II. and the governance of empire (976-1025)*, Oxford 2005.
- D. KRALLIS, *Michael Attaleiates and the politics of imperial decline in eleventh-century Byzantium*, [*Medieval and Renaissance Texts and Studies Volume 422/ Medieval Confluences Series Volume 2*] ACMRS, Arizona, 2012.
- F. LAURITZEN, *The depiction of character in the Chronographia of Michael Psellos: BYZANTIOS, Studies in Byzantine History and Civilisation*, Brepols, 2013.
- S. PAPAIOANNOU, *Michael Psellos on Friendship and Love: Erotic Discourse in Eleventh-Century Constantinople: Early Medieval Europe 19.1 (2011), 43-61.*
- S. PAPAIOANNOU, *Michael Psellos: Rhetoric and Authorship in Byzantium*, Cambridge University Press, 2013.

K. B. WOLF, *Making History. The Normans and their historians in eleventh-century Italy*, Pennsylvania, 1995

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 104	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τοπογραφία των Αγίων Τόπων (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για αλλοδαπούς φοιτητές και Αγγλικά ή Ιταλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) Μαθησιακά αποτελέσματα

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αντικείμενο του μαθήματος αποτελούν τα μνημειακά κατάλοιπα της παλαιοχριστιανικής και μεσαιωνικής εποχής στην περιοχή των Αγίων Τόπων με ιδιαίτερη μνεία για το συγκρότημα της Αναστάσεως και τον Πανάγιο Τάφο στα Ιεροσόλυμα.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • προσεγγίζει τα αρχιτεκτονικά μνημεία της περιοχής μέσα από τις πηγές και την ειδική βιβλιογραφία • ξεχωρίζει τις ιδιαιτερότητες των έργων τέχνης που προέρχονται από τους Αγίους Τόπους: π.χ. έργα της παλαιστινιακής τέχνης, της κοπτικής τέχνης, της σταυροφορικής περιόδου κ.α. • αναλύει τα οδοιπορικά/προσκυνηματικά κείμενα και την εξέλιξή τους μέσα στους αιώνες
Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Αξιοποίηση των υλικών τεκμηρίων
- Επεξεργασία διεθνούς βιβλιογραφίας
- Ανάλυση επιμέρους θέματα, όπως π.χ. τοπογραφία, αρχιτεκτονική, ιδεολογικά ζητήματα, κ.ά
- Παραγωγή και υποστήριξη ερευνητικών θεωριών
- Εξοικείωση με τα εργαλεία της έρευνας και αντιμετώπιση σχετικών προβλημάτων
- Αξιολόγηση της σημασίας της διεπιστημονικότητας

(3) Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα δομείται με βάση τους εξής άξονες:

A. Παρουσίαση των μνημείων της περιοχής της ιστορικής Παλαιστίνης από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια μέχρι το 15^ο αιώνα

B. Ανάθεση ατομικών εργασιών σχετικά με θέματα όπως π.χ. το συγκρότημα του Ναού της Αναστάσεως, η Βασιλική της Γεννήσεως στη Βηθλεέμ, οδοιπορικά και προσκυνηματικά κείμενα, αντιμετώπιση μεθοδολογικών προβλημάτων

Γ. Παρουσίαση εργασιών- επισημάνσεις-σχόλια

(4) Διδακτικές και μαθησιακές μέθοδοι - Αξιολόγηση

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος εργασίας εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, με παρουσίαση και συζήτηση στην αίθουσα - Δημόσια παρουσίαση της εργασίας στο πλαίσιο Ημερίδας Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου ή του ακαδημαϊκού έτους - Γλώσσα αξιολόγησης είναι τα Ελληνικά, τα Αγγλικά ή τα Ιταλικά για τους φοιτητές Erasmus	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΑΙΘΕΡΙΑΣ. *Οδοιπορικόν εις το Σινά και τους Αγίους Τόπους*, (Άνθη Ευσέβειας, 9), Αθήνα 2007
- 2) Ι. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Έρευνες στην αρχιτεκτονική της Μονής Σινά», *ΔΧΑΕ9* (1977-1979), σ. 261-302
- 3) Σ. ΚΑΔΑΣ, *Οι Άγιοι Τόποι. Εικονογραφημένα προσκυνητάρια 17ου-18ου αι.*, Αθήνα 1998
- 4) Γ.Π. ΛΑΒΒΑΣ, *Ο Πανίερος Ναός της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα*, Αθήνα 2009
- 5) Β. ΦΩΣΚΟΛΟΥ, «Απεικονίσεις του Παναγίου Τάφου και οι συμβολικές προεκτάσεις τους κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο», *ΔΧΑΕ* 25 (2004), σ. 225-236
- 6) Μ. ΒΑΚΚΙ, *The Mystic Cave. A History of the Nativity Church in Bethlehem*, Bari 2017
- 7) Μ. ΒΙΔΔΛ, *The Tomb of Christ*, Thrupp-Stroud-Gloucestershire 1999
- 8) Ρ. ΚΟΗΝ, *Saving the Holy Sepulchre*, Oxford 2008
- 9) V.C. ΚΟΡΒΟ, *Il Santo Sepolcro di Gerusalemme*, 1-3 (Studium Biblicum Franciscanum, Collectio Maior 29), Jerusalem 1981
- 10) C. ΚΟΥΑΣΝΟΝ, *The Church of the Holy Sepulchre in Jerusalem*, (The Schweich Lectures of the British Academy, 1972), London 1974
- 11) Ρ. ΔΑΒΙΕΣ, Δ. ΧΟΟΥΑΡΔ, W. ΠΟΥΛΛΑΝ, *Architecture and Pilgrimage, 1000-1500*, Farnham – Burlington VT 2013
- 12) J. ΔΟΥΡΑΝΔ, Β. ΦΛΟΥΣΙΝ (επιμ.), *Byzance et les reliques du Christ*, (Centre de Recherche d'Histoire et Civilisation de Byzance, Monographies 17), Paris 2004
- 13) J. ΦΟΛΔΑ, *Crusader Art in the Holy Land, From the Third Crusade to the Fall of Acre, 1187-1291*, Cambridge 2005
- 14) J. ΦΟΛΔΑ, *The Art of the Crusaders in the Holy Land, 1099-1291*, University of Michigan, 2008
- 15) Δ. ΠΡΙΝΓΛ, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem*, I, Cambridge 1993
- 16) Δ. ΠΡΙΝΓΛ, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem*, III, Cambridge 2017

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ110	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (επίσης Αγγλική και Γαλλική, όταν υπάρχουν αλλοδαποί φοιτητές/φοιτήτριες)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Να εμβαθύνει στα καλλιτεχνικά ρεύματα της μνημειακής ζωγραφικής της υπό εξέταση περιόδου και να εξοικειωθεί ιδιαίτερα με την εικονογραφία. -Να ερμηνεύει τις ιδιαιτερότητες στη διαμόρφωση των χώρων του ναού σύμφωνα με τον τύπο του ναού, τις επιδράσεις από άλλες καλλιτεχνικές παραδόσεις καθώς και σύμφωνα με τις αντιλήψεις του κτήτορα. Επίσης στη ζωγραφική να ερμηνεύει το εικονογραφικό πρόγραμμα καθώς και εικονογραφικά θέματα, που εμφανίζονται αυτή την εποχή, και να διακρίνει τις διάφορες τεχνοτροπικές τάσεις. -Να συνθέτει μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα τα στοιχεία της ζωγραφικής, του κτιρίου, ώστε να εντοπίζει τις ομοιότητες ανάμεσα στα μνημεία. Επίσης να αναγνωρίζει τις διαφορετικές καλλιτεχνικές παραδόσεις της εποχής και, τέλος, να χρονολογεί τα μνημεία και το διάκοσμό τους.
Γενικές Ικανότητες

- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής και αρχαιολογικής σκέψης,
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής που αναπτύχθηκε από τον 13^ο έως και τον 15^ο αιώνα (1453). Παρουσιάζονται αναλυτικά οι καλλιτεχνικές τάσεις της εποχής στα μεγάλα κέντρα, δηλαδή την Κωνσταντινούπολη, τη Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος, τον Μυστρά και την Κρήτη, ενώ ειδική αναφορά γίνεται και στη ζωγραφική του σερβικού κράτους. Τα καλλιτεχνικά εργαστήρια, οι επώνυμοι ζωγράφοι και η χορηγία αποτελούν επίσης σημαντικές θεματικές ενότητες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εικονογραφία σε συνάρτηση με λειτουργικά κείμενα που διαμόρφωσαν σε μεγάλο βαθμό τη ζωγραφική αυτής της περιόδου. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά ή Γαλλικά. Ανάθεση ατομικών εργασιών. Αναγνώριση των πηγών και ερμηνεία τους.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

M. Angold, Church and Society in Byzantium under the Comneni, 1081-1261, Cambridge 1995.
J. Van Antwerp Fine, The Late Medieval Balkans: A Critical Survey from the Late Twelfth Century to the Ottoman Conquest, University of Michigan Press, Michigan 1987.

- Ανταπόδοση.** *Μελέτες βυζαντινής και μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και τέχνης προς τιμήν της καθηγήτριας Ελένης Δεληγιάννη-Δωρή*, Αθήνα 2010.
- X. Μαυροπούλου-Τσιούμη, E. Κυριακούδης (eds.),** Αφιέρωμα στη μνήμη του Σωτήρη Κίσσα, Θεσσαλονίκη 2001.
- Sh. E. J. Gerstel, R. S. Nelson (eds.),** *Approaching the Holy Mountain. Art and Liturgy at St. Catherine's Monastery in the Sinai*, Turnhout 201
- G. Babić,** *Ikonografski program žinopisa u pripratamacrkavakralja Milutina*, Symposium de Gračanica, 105-25.
- C. M. Vafeiades,** *The Byzantine Painting after 1341: The Rendering of Space and Form*, Βυζαντινά 34(2015-2016)
- K. Βαφειάδης,** *Ύστερη Βυζαντινή Ζωγραφική. Χώρος και μορφή στην τέχνη της Κωνσταντινουπόλεως 1150-1450*, Αθήνα 2015.
- A. Βασιλακέρης,** *Οι τοιχογραφίες του Πρωτάτου και το πρόσωπο του Αυτοκράτορα*, ΔΧΑΕ 34 (2013), 117-28.
- E. Dimitrova,** *Seven Streams: The Stylistic Tendencies of Macedonian Fresco Painting in the 13th Century*, Niš I Vizantija 6 (2007), pp. 193-206.
- V. J. Djurić,** *Fresques médiévales à Chilandar. Contribution au catalogue des fresques du Mont Athos*, Actes du XIIe CIÉB, Ohrid 1961, Beograd 1963, vol. III, Art et Archeologie, 59-98.
- S. Kalopissi-Verti,** *Painters in Late Byzantine Society. The Evidence of Church Inscriptions*, CahArch 42 (1994), pp. 139-58 (= Eadem, *Οι ζωγράφοι στην ύστερη βυζαντινή κοινωνία. Η μαρτυρία των επιγραφών, Το πορτραίτο του καλλιτέχνη στο Βυζάντιο*, (1997), pp. 121-59)
- Σ. Καλοπίση-Βέρτη,** «Τάσεις της μνημειακής ζωγραφικής περί το 1300 στον ελλαδικό και νησιώτικο χώρο (εκτός από τη Μακεδονία)», Ο Εμμανουήλ Πανσέληνος και η εποχή του, Αθήνα 1999, 63-90.
- S. Kalopissi-Verti,** *Aspects of Byzantine Art after the Recapture of Constantinople (1261-c. 1300): Reflections of Imperial Policy, Reactions, Confrontation with the Latins*, *Orient et Occident*, 41-64.
- X. Μαυροπούλου-Τσιούμη,** *Οι τοιχογραφίες του 13^{ου} αιώνα στην Κουμπελίδικη Καστοριάς*, Θεσσαλονίκη 1973.
- X. Μαυροπούλου-Τσιούμη,** *Η μνημειακή ζωγραφική στη Θεσσαλονίκη στο δεύτερο μισό του 14ου αιώνα*, Ευφρόσυον, vol. I, pp. 658-68.
- J. Meyendorff,** *Spiritual Trends in Byzantium in the Late Thirteenth and Early Fourteenth Centuries*, in *Art et Société à Byzance sous les Paléologues*, Venise 1971, (= *The Kariye Djami IV*, 93-106).
- D. Mouriki,** *Stylistic Trends in Monumental Painting of Greece at the Beginning of the Fourteenth Century*, in *Symposium de Gračanica* (= Mouriki 1995, I, 1-80).
- R. S. Nelson,** *Tales of Two Cities: The Patronage of Early Palaeologan Art and Architecture in Constantinople and Thessaloniki*, Ο Μανουήλ Πανσέληνος, 127-45. Athens 1996).
- M. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου,** *Η βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική στα Βαλκάνια. Ιστορική συγκυρία και πολιτική ιδεολογία, τέλη 12ου – 16ος αι., Εώα και Εσπερία 6* (2004-2006), 149-90.

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Βυζαντινές Σπουδές		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 107	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μνημειακή Τοπογραφία Βυζαντινής Θεσσαλονίκης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση παρουσίαση εργασίας σε Αγγλικά, συγγραφή της σε Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να έλθουν σε επαφή με τα μνημεία της Θεσσαλονίκης, τα οποία τοποθετούνται χρονικά από τους υστερορωμαϊκούς και πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την κατάκτηση της πόλης από τους Οθωμανούς. Μέσα από τη μελέτη τους και την εξέταση της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής τους, αναμένεται η διεύρυνση της γνώσης τους όσον αφορά στη βυζαντινή τέχνη.
Γενικές Ικανότητες
Καταβάλλεται προσπάθεια η προσέγγιση των καλλιτεχνικών τάσεων να συνδεθεί με την ευρύτερη κοινωνία (κτήτορες, αξιώματα κλπ.) και την καλλιτεχνική δημιουργία του Βυζαντίου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζεται η καλλιτεχνική δημιουργία σε επίπεδο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς το 1430. Η μελέτη της ταφικής ζωγραφικής, στοιχείο αναπόσπαστο της ιστορίας πόλης, συνδυάζεται με αναφορές στη ζωγραφική των κατακομβών της Ρώμης, σε περιπτώσεις που τα σωζόμενα μνημεία επιτρέπουν μια τέτοια σύγκριση. Στη συνέχεια μελετώνται τα σημαντικότερα μνημεία της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα τείχη της πόλης. Όσον αφορά στην ύστερη περίοδο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ονομαζόμενη «σχολή της Θεσσαλονίκης» και εξετάζεται διεξοδικά η σχέση της με τη σύγχρονη ζωγραφική περιοχών που επηρεάζονται καλλιτεχνικά από τη σύγχρονη ζωγραφική της αυτοκρατορίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο και παρουσίαση φοιτητικών εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Ένα τμήμα του μαθήματος παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται οι εργασίες που έχουν εκπονηθεί από τους φοιτητές. Προβλέπεται διήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στη Θεσσαλονίκη.	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Παρουσίαση εργασίας, γραπτό δοκίμιο.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Μαρκή, *Η νεκρόπολη της Θεσσαλονίκης στους υστερωμαϊκούς και παλαιοχριστιανικούς χρόνους. Μέσα του 3^{ου} έως μέσα του 8^{ου} αιώνα*, Αθήνα 2006.

Α. Ξυγγόπουλος, *Συμβολαί εις την τοπογραφίαν τῆς βυζαντινῆς Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1949.

Χρ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1980.

Ε. Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου – Α. Τούρτα, *Περίπατοι στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Αθήνα 1997.

Μ. Καζαμία-Τσέρνου, *Μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης, Α΄, Οι ναοί. 4^{ος}-8^{ος} αιώνας*, Θεσσαλονίκη 2009.

Ε. Κουρκουτίδου Νικολαΐδου – Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη – Χ. Μπακιρτζής, *Ψηφιδωτά της Θεσσαλονίκης. 4^{ος} -14^{ος} αιώνας*, Αθήνα 2012.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινή Μικροτεχνία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμιναριακό μάθημα ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
Άθλημα ειδικού ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Εξοικείωση με έργα βυζαντινής μικροτεχνίας και ειδικά επιστημονικά ζητήματα που αφορούν εν γένει στο εν λόγω θέμα. Γνώση υλικών, τεχνικής, εικονογραφίας, τεχνοτροποίας, προβλημάτων χρονολόγησης και απόδοσης σε εργαστήρια. Δώρα των βυζαντινών αυτοκρατόρων σε ηγεμόνες της Δύσης (κατά την παράδοση και την αρχαιολογική μαρτυρία).
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και γνώσης της ορολογίας που αναφέρεται στη Βυζαντινή Μικροτεχνία. Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης και ερμηνείας πηγών που αναφέρονται στη βυζαντινή μικροτεχνία και σύνδεσής τους με σωζόμενα έργα, αυτόνομη αναζήτηση στο αντικείμενο της Βυζαντινής Μικροτεχνία, χρήση νέων τεχνολογιών στον χώρο της Βυζαντινής Μικροτεχνίας.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κατηγορίες έργων τέχνης που εμπίπτουν στη Βυζαντινή Μικροτεχνία (υλικά, τεχνική). Συζήτηση και προσπάθεια ερμηνείας των προβλημάτων της βυζαντινής μικροτεχνίας (χρονολόγηση, απόδοση σε εργαστήρια). Το ερώτημα Κωνσταντινούπολη, Ρώμη και καλλιτεχνικά κέντρα της Ανατολής. Παρουσίαση σημαντικών έργων παλαιοχριστιανικής και βυζαντινής μικροτεχνίας: ελεφαντοστά, στεατίτες, σμάλτα, υφάσματα, μέταλλα, κεραμική,
--

νομίσματα. Η Μακεδονική Αναγέννηση μέσα από τη μικροτεχνία ης Πρωτεύουσας, σύγκριση με σύγχρονα εικονογραφημένα χειρόγραφα και μνημειακή ζωγραφική. Αυτοκρατορικά δώρα των βυζαντινών αυτοκρατόρων σε ηγεμόνες της Δύσης.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο και παρουσίαση εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Έντονη χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Υποχρεωτική εκπόνηση και προφορική παρουσίαση σύντομης εργασίας	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά, Γερμανικά ή Γαλλικά. Γραπτή εξέταση. Ερωτήσεις ανάπτυξης που αφορούν στην αναγνώριση και χρονολόγηση σημαντικών έργων της βυζαντινής μικροτεχνίας, στην ένταξή τους σε ευρύτερο καλλιτεχνικό περιβάλλον και καλλιτεχνικά ρεύματα. Προσμετράται η εκπόνηση εργασίας.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

WEITZMANN K. (εκδ.), Age of Spirituality. Late Antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century, (κατ. έκθ.), The Metropolitan Museum of Art, Ν. Υόρκη 1979.
 Splendeurs de Byzance, Europalia 82 (κατ. έκθ.), Βρυξέλλες 1982.
 DURAND J. (εκδ.), Byzance, Louvre. L'art byzantin dans les Collections publiques françaises (κατ. έκθ.), Παρίσι 1992.
 CUTLER A. – NESBITT J. L'arte bizantina e il suo pubblico, I-II, Torino 1986.
 Βυζαντινή Τέχνη – Τέχνη Ευρωπαϊκή (κατ. έκθ.), Αθήνα 1964.
 ΗΑΗΝΛΟΣΕΡ Η. R. (εκδ.), Il Tesoro di San Marco. Il tesoro e il museo, I-II, Φλωρεντία 1971.
 BUCKTON D. (εκδ.), Byzantium. Treasures of Byzantine Art and Culture from British Collections, Λονδίνο 1994.
 EVANS H. – WIXOM W. (εκδ.), The Glory of Byzantium, The Metropolitan Museum of Art, Ν. Υόρκη 1997.
 Ώρες Βυζαντίου. Έργα και Ημέρες: Το Βυζάντιο ως Οικουμένη (κατ. έκθ.), Αθήνα 2001.
 ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑ-ΜΠΑΚΙΡΤΖΗ Δ. (εκδ.), Καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο. Θεσσαλονίκη, Λευκός Πύργος 2001-2002, (κατ. έκθ.), Αθήνα 2002.
 EVANS H. (εκδ.), Byzantium, Faith and Power (1261 – 1557), The Metropolitan Museum of Art, Ν. Υόρκη 2004.
 Byzantium and Islam: Age of Transition (κατ. έκθ.), The Metropolitan Museum of Art, Ν. Υόρκη 2012.
 DELVOYE CH, , Βυζαντινή Τέχνη, Αθήνα 2003.
 RODLEY L., Εισαγωγή στη Βυζαντινή Τέχνη και Αρχιτεκτονική, Αθήνα 2010.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινές Σπουδές		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 109	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινή Θρησκευτική Εικονογραφία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Εμβάθυνση των φοιτητών σε θεωρητικά «γνωστές και οικείες παραστάσεις» της θρησκευτικής τέχνης. Μελέτη της σχέσης εικόνας-κειμένου, με αρχή την καταγωγή του θέματος καταγωγής τους (αρχαία δάνεια και μετατροπή τους σε θρησκευτικά), εξέταση της επίδρασης της αυτοκρατορικής εικονογραφίας στη δημιουργία τους και έρευνα των πατερικών, υμνολογικών κλπ. κειμένων, τα οποία στη συνέχεια οδήγησαν στον εμλουτισμό των θεμάτων με δευτερεύοντες σκηνές ή λεπτομέρειες.
Γενικές Ικανότητες
Κατανόηση του ότι η χριστιανική εικονογραφία δεν είναι κάτι που δημιουργείται εκ του μηδενός, αλλά βασίζεται σε παλαιότερη και σύγχρονη της εικονογραφία. Κατανόηση της επίδρασης των διαφόρων κειμένων (πλήν των ευαγγελικών) στη δημιουργία και εξέλιξη της

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η δημιουργία των παλιοχριστιανικών και βυζαντινών θρησκευτικών παραστάσεων είναι γνωστό ότι δεν οφειλόταν μόνο στον καλλιτέχνη, αλλά η επιλογή του θέματος, των προσώπων, καθώς και διαφόρων λεπτομερειών του καθοριζόταν κυρίως από τον επίσκοπο, κατά κανόνα άνθρωπο μορφωμένο και με εξαιρετική γνώση των κειμένων. Έτσι οι συνθέσεις εμπλουτίζονταν με στοιχεία που δεν αναφέρονται στην ευαγγελική αφήγηση, αλλά προέρχονται από απόκρυφα ή εξηγητικά κείμενα, ύμνους, την αυτοκρατορική εικονογραφία
--

κλπ. Στο μάθημα θα εξεταστεί η δημιουργία και η εξέλιξη θρησκευτικών παραστάσεων σε όλα τα είδη της τέχνης (μνημειακή ζωγραφική, εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα, έργα μικροτεχνίας), με ιδιαίτερη έμφαση στο ονομαζόμενο «Δωδεκάορτο».

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο, παρουσίαση φοιτητικών εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Έντονη χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
	Αυτόνομη μελέτη	20
	Εργασίες	19
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα παρουσίασης εργασιών και συγγραφής δοκιμίου Ελληνικά. Για φοιτητές Erasmus+ κατά περίπτωση παρουσίαση και συγγραφή σε Αγγλικά, Γερμανικά ή Γαλλικά.</p> <p>Παρουσίαση εργασιών, γραπτό δοκίμιο</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

G. Millet, *Recherches sur l'iconographie de l'Evangile aux XIVe, XVe et XVIe siècles d'après les monuments de Mistra, de la Macédoine et du mont Athos*. Paris 1916.
A.Grabar, *Christian Iconography. A study of Its Origins*, Princeton 1968.
J. Engemann, *Deutung und Bedeutung frühchristlichen Bildwerke*, Darmstadt 1997.
H. Maguire, *Nectar & Illusion. Nature in Byzantine Art and Literature*, Oxford 2112
Τα αντίστοιχα λήμματα από τα ΒΑΣΙΚΑ εικονογραφικά λεξικά:
L. Réau, *Iconographie de l'art chrétien*, Paris 1955-1959.
G. Schiller, *Ikongraphie der christlichen Kunst*, τόμοι 1-5, Gütersloch 1-5, 1968-20005.
Reallexikon zur byzantinischen Kunst (RbK), σε εξέλιξη.

ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Βυζαντινές Σπουδές		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 101	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζάντιο και Γεωργία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Η εξοικείωση των φοιτητών με την τέχνη της Γεωργίας, η οποία ως γνωστόν, εξαρτάται έντονα από τη Βυζαντινή. Με τον τρόπο αυτό γνωρίζουν την τέχνη της περιφέρειας της αυτοκρατορίας, ενώ παράλληλα αντιλαμβάνονται καλύτερα τη λάμψη και το μεγαλείο της Βυζαντινής τέχνης.
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας - Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης και ερμηνείας πηγών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Παρά το γεγονός ότι η Γεωργία παρέμεινε πάντα ανεξάρτητο κράτος, η αποδοχή της ορθόδοξης ομολογίας οδήγησε στη δημιουργία ιδιαίτερων δεσμών ανάμεσα στη εν λόγω χώρα και στη βυζαντινή αυτοκρατορία. Οι δεσμοί αυτοί είναι ιδιαίτερα εμφανείς στην τέχνη, και δη στη ζωγραφική, θέμα που θα αποτελέσει και το αντικείμενο του μαθήματος. Στο μάθημα θα εξεταστεί η επίδραση της βυζαντινής ζωγραφικής στη γεωργιανή, όπως αυτή εκφράζεται κυρίως από τα μέσα του 9^{ου} αιώνα και έπειτα, καθώς η Γεωργία δεν επηρεάστηκε από την εικονομαχική έριδα. Από τα σωζόμενα έργα ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη μνημειακή ζωγραφική, στη μικροτεχνία, καθώς και σε εικονογραφημένα χειρόγραφα. Θα εξεταστούν

κυρίως έργα μνημειακής ζωγραφικής ή μικροτεχνίας και χειρόγραφα που είναι γνωστό ότι φιλοτεχνήθηκαν από βυζαντινούς καλλιτέχνες, οι οποίοι μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις κλήθηκαν από την ίδια την πρωτεύουσα της βυζαντινής αυτοκρατορίας να «ιστορήσουν» τους τοίχους γεωργιανών ναών (π.χ. Τσαλεντσιχά).

Μέσα από την εξέταση αυτή θα μελετηθούν οι εικονογραφικές και τεχνοτροπικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη βυζαντινή και τη γεωργιανή τέχνη, όπως αυτές επηρεάστηκαν από τα ιστορικά γεγονότα αλλά και τη διαφορετική τοπική καλλιτεχνική παράδοση. Θα γίνει έτσι προσπάθεια να καταδειχθεί ότι η ζωγραφική στη Γεωργία, αν και αποτελεί αυτόνομη καλλιτεχνική οντότητα, ανήκει σε μία από τις εκφάνσεις της βυζαντινής ζωγραφικής. Με τον τρόπο αυτό η οικουμενικότητα της βυζαντινής τέχνης καθίσταται εμφανέστερη.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο, παρουσίαση φοιτητικών εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Έντονη χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20
	Εργασίες	19
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Παρουσίαση εργασίας, γραπτό δοκίμιο. Για φοιτητές Erasmus+ δυνατότητα συγγραφής δοκιμίου σε Αγγλικά, Γερμανικά, Αγγλικά	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Παναγιωτίδη Κερασίσογλου – Σ. Καλοπίση Βέρτη, *Μεσαιωνική ζωγραφική στη Γεωργία. Τοπική καλλιτεχνική έκφραση και συμμετοχή στη βυζαντινή οικουμενικότητα*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2014
(Ελληνική- Αγγλική έκδοση με προηγούμενη βιβλιογραφία).
H. Macavariani, *Georgian Manuscripts*, Τιφλίδα 1970.
Εξαντλητική βιβλιογραφία κατά περίπτωση, ανάλογα με το επιλεγμένο από τους φοιτητές θέμα εργασίας

ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ (ΜΕΣΑ 15^{ου}-ΤΕΛΗ 17^{ου} ΑΙΩΝΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 106	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεταβυζαντινές Φορητές Εικόνες (μέσα 15ου - τέλη 17ου αιώνα)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα ειδίκευσης.		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Αναγνώριση έργων (περιγραφή- χρήση ορθής ορολογίας)-ανάλυση έργων παρατηρήσεις στην εικονογραφία και τεχνοτροπία των έργων). 2. Ταύτιση έργων (αναγνώριση ζωγράφου, αναζήτηση υπογραφής) – χρονολόγηση – ένταξη σε συγκεκριμένη καλλιτεχνική περίοδο – ανάκληση πληροφοριών που συνάγονται από το έργο για τον παραγγελιοδότη, τον ζωγράφο, την κοινωνία, το περιβάλλον δημιουργίας των έργων. 3. Εξοικείωση με τα καλλιτεχνικά ρεύματα της μεταβυζαντινής ζωγραφικής 4. Αναγνώριση του διττού χαρακτήρα της τέχνης της περιόδου και εξεύρεση εικονογραφικών και τεχνοτροπικών στοιχείων βυζαντινής και δυτικής αισθητικής.
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής και συνθετικής ικανότητας στο επιστημονικό πεδίο της ιστορίας τέχνης και αρχαιολογίας. Καλλιέργεια συγκριτικής ανάλυσης και μελέτης έργων ζωγραφικής τέχνης, παραγωγή ελεύθερης και δημιουργικής σκέψης, προσαρμογή και χρήση νέων τεχνολογιών στον χώρο της αρχαιολογίας και της ιστορίας τέχνης, αυτόνομη ή ομαδική εργασία, εξάσκηση στην in situ παρατήρηση, μελέτη και παρουσίαση φορητών έργων ζωγραφικής τέχνης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Διερευνώνται οι ιστορικοί και κοινωνικοί λόγοι, οι οποίοι διαμόρφωσαν τις ιδιαίτερες συνθήκες κατά τον 15ο αιώνα, ώστε η ζωγραφική των φορητών εικόνων να γνωρίσει μεγάλη άνθηση. Παρουσιάζεται το χρονολογικό πλαίσιο που θα καλύψει το γνωστικό αντικείμενο και οι λόγοι, για τους οποίους οι αιώνες από τον 15ο έως και τον 17ο αιώνα αποτελούν μία ενιαία διδακτική ενότητα στο πεδίο μελέτης φορητών εικόνων. Γίνεται διερεύνηση και παρουσίαση των παραγόντων, οι οποίοι ανέδειξαν τις φορητές εικόνες σε εμπορεύσιμο είδος και προκάλεσαν κατ' επέκταση την μεγάλη αύξηση παραγωγής φορητών έργων από τον 15ο αιώνα και εξής. Ακολουθώντας την χρονική διαδοχή βασικός άξονας των μαθημάτων είναι οι ζωγράφοι της κάθε εποχής (από τον 15ο-τέλη 17ου αι.) Δίνεται το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της κάθε περιόδου. Τα μαθήματα διαρθρώνονται με βάση το έργο του κάθε ζωγράφου και την διερεύνηση – παρουσίαση των κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών, οι οποίες επηρεάζουν και καθορίζουν την τέχνη των καλλιτεχνών αλλά και την πορεία της ζωγραφικής των μεταβυζαντινών φορητών έργων. Παράλληλα γίνονται αναφορές στα μεγάλα καλλιτεχνικά ρεύματα της μνημειακής ζωγραφικής της μεταβυζαντινής περιόδου, ώστε να καταδειχθεί η αλληλεπίδραση ή η διαφοροποίηση μεταξύ σύγχρονων φορητών και εντοιχίων έργων.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Η διδασκαλία γίνεται με χρήση παρουσίασης power point. απαραίτητα τόσο για την μελέτη των μνημειακών συνόλων, Επιλεκτικά γίνεται παρουσίαση σχετικών video, εφόσον κρίνεται απαραίτητο. Χρήση της ecourse πλατφόρμας: αποθήκευση αρχείων και βιβλιογραφίας, ανάρτηση ανακοινώσεων, επισήμανση θεμάτων προς συζήτηση για το επόμενο μάθημα κ.α.	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Προσέγγιση βιβλιογραφικών πηγών	6 ώρες
	Ασκήσεις εμπέδωσης	6 ώρες
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	3 ώρες
	Workshop	4 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά. Γραπτή εξέταση. Ερωτήσεις ταύτισης, ανάλυσης, παρουσίασης έργων και κατανόησης του ιστορικού πλαισίου της εποχής. Συγκριτικός και συνθετικός τρόπος ανάπτυξης. Μικρές ερωτήσεις εξειδικευμένων αλλά σημαντικών θεμάτων. Παρουσιάσεις και συγγραφή εργασιών (προαιρετικά).	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αχειμάστου – Ποταμιάνου Μ., Εικόνες του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών, εκδ. ΤΑΠ, Αθήνα 1998
- Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., Εικόνες της Ζακύνθου, Αθήνα 1997
- Βασιλάκη Μ., Οι Εικόνες του Αρχοντικού Τσοίτσα, Η Συλλογή του Ευάγγελου Αβέρωφ, εκδ. Ίδρυμα Βαρώνου Μιχαήλ Τσοίτσα, Αθήνα 2012
- Vasilaki M., Working Drawings of icon painters after the fall of Cantsantinople. The Andreas Xyngoropoulos portfolio at the Benaki Museum, Athens 2015
- Vassilaki M., Looking at Icons and Contracts for their Commission in Fifteenth-Century Venetian Crete, in B. Coulie, P. Dujardin (eds), Paths to Europe. From Byzantium to the Low Countries, Milan 2017, 100-115
- Βοκοτόπουλος Π., «Εναάγνωστο τρίπτυχο του Γεωργίου Κλόντζα», Πεπραγμένα του Έθνους Κρητολογικού Συνεδρίου, Β', Ηράκλειο 1985, 64-74.
- Βοκοτόπουλος Π., Εικόνες της Κέρκυρας, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 1990
- Βοκοτόπουλος Π., «Ενα τρίπτυχο τέχνης Γεωργίου Κλόντζα στο Βουκουρέστι», ΔΧΑΕ, 27, (2006), 335-352.
- Γκράτζιου Ό., «Η εικόνα του Γεωργίου Κλόντζα στο Σεράγεβο και τα επάλληλα επίπεδα σημασιών της», ΔΧΑΕ, ΙΔ, (1987-1988), 9-32.
- Cattapan M., I pittori Andrea e Nicola Rizo da Candia, Θησαυρίσματα, 10 (1973), 238- 282
- Cattapan M., I pittori Pavia, Rizo, Zafari da Candia e Papadopoulo dalla Canea, Θησαυρίσματα 14 (1977), 199-238
- Χατζηδάκης Μ., Εικόνες της Πάτμου, Ζητήματα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Ζωγραφικής, Αθήνα 1977
- Χατζηδάκης Μ., Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση (1453-1830), τ.1, Αθήνα 1987
- Χατζηδάκης Μ., Δομήνικος Θεοτοκόπουλος Κρης. Κείμενα 1940-1990, Αθήνα 1990 X
- Chatzidakis M., Les icones byzantines et postbyzantines. Icones Grecques, Melkites, Russes, Colection Abu-Adal, Geneve 1993, λήμματα 23, 32, 33
- Χατζηδάκης – Ε. Δρακοπούλου Μ., Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση (1453-1830), τ. 2, Αθήνα 1997
- Χατζηδάκη Ν., Εικόνες Κρητικής Σχολής (15ος – 16ος αιώνας), εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1983
- Χατζηδάκη Ν., Η εικόνα της προσκύνησης των Μάγων. Έργο Έλληνα ζωγράφου της πρώιμης Αναγέννησης, Ευφρόσυνο, Αφιέρωμα στον Μ. Χατζηδάκη 2, Αθήνα 1992, 713- 741
- Χατζηδάκη Ν., Από τον Χάνδακα στην Βενετία. Ελληνικές Εικόνες στην Ιταλία, 15ος-16ος αι., Αθήνα 1993
- Χείρ Άγγέλου. Ένας ζωγράφος εικόνων στη βενετοκρατούμενη Κρήτη, (επιμ. Μ. Βασιλάκη), Αθήνα 2010
- Δομήνικος Θεοτοκόπουλος Κρης. El Greco of Crete (επιμ. Ν. Χατζηνικολάου), Δήμος Ηρακλείου 1990.
- Δομήνικος Θεοτοκόπουλος. Βυζάντιο και Ιταλία, Παν/κες εκδόσεις Κρήτης, 1990
- Δρακοπούλου Ε., Τρεις ημέρες ενός μαθητευόμενου ζωγράφου στο Χάνδακα, Έργα και Ημέρες στην Κρήτη από την προϊστορία στον Μεσοπόλεμο (επιμ. Α. Χανιώτης), Παν/κες εκδόσεις Κρήτης 2000, 320-347
- Δρακοπούλου Ε., Υπογραφές Μεταβυζαντινών Ζωγράφων . Ανίχνευση προσωπικών και καλλιτεχνικών μαρτυριών, ΔΧΑΕ 22 (2001), 129-134
- Δρακοπούλου Ε., Αναλυτικοί πίνακες των Ελλήνων ζωγράφων και το έργο τους (1450- 1850), Αθήνα 2008
- Δρακοπούλου Ε., Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση (1450-1830), τ. 3, Αθήνα 2010

- Καζανάκη Μ., «Οι ζωγράφοι του Χάνδακα κατά το 17ο αιώνα. Ειδήσεις από νοταριακά έγγραφα», *Θησαυρίσματα*, 18 (1981), 178-267.
- Κωνσταντουδάκη Μ., *Οι ζωγράφοι του Χάνδακος κατά το πρώτο ήμισυ του 16ου αιώνα οί μαρτυρούμενοι εκ των νοταριακών αρχείων*, *Θησαυρίσματα* 10 (1973), 291-380
- Κωνσταντουδάκη Μ., «Μαρτυρίες ζωγραφικών έργων στο Χάνδακα σε έγγραφα του 16ου και 17ου αιώνα», *Θησαυρίσματα*, 12 (1975), 35-136.
- Κωνσταντουδάκη Μ., *Conducere Apothecam, In qua exercere artem mostram. Το εργαστήριο ενός βυζαντινού και ενός ενετού ζωγράφου στην Κρήτη, Βυζαντινά Σύμμεικτα* 14 (2001), 291-300
- Constantoudaki-Kitromilides M., *Damaskinos, Theotokopoulos e la sfida Veneziana in: il Contributo veneziano nella formazione del gusto dei greci (XV-XVII sec.)*. Atti del convegno Venezia 2-3 giugno 2000. A cura di Chrysa Maltezu, Venezia 2001, 49-60
- Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου Μ., «Έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού στο ιερό του Αγίου Γεωργίου Βενετίας: Έξοδα και αμοιβή (ανέκδοτα έγγραφα, 1577-1579)», *ΔΧΑΕ* 27 (2006), 505-510
- Μανούσκακας Μ. – Παλιούρας Αθ., *Οδηγός του Μουσείου των εικόνων και του ναού του Αγίου Γεωργίου, Ελληνικό Ινστιτούτο βυζαντινών και μεταβυζαντινών σπουδών Βενετίας*, Venice 1976.
- Μοσχόπουλος Γ., «Κεφαλονιά, Ένα Μεγάλο Μουσείο», *Εκκλησιαστική Τέχνη*, τ. 1, Αργοστόλι 1989.
- Μπαλτογιάννη Χρ., *Εικόνες: Συλλογή Δημητρίου Οικονομόπουλου*, Αθήνα 1985.
- Μπαλτογιάννη Χρ., *Εικόνες Μήτηρ Θεού*, Αθήνα 1994
- Μπορμπουδάκης Μ. (επιμ.), *Εικόνες της Κρητικής Τέχνης (Από το Χάνδακα ως τη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη)*, εκδ. Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 2004
- Σταυροπούλου – Μακρή Α., «Η παρουσία του ζωγράφου Θεοδώρου Πουλάκη στην Κέρκυρα», *Κρητικά Χρονικά*, περ. Γ', τ. ΚΗ' – ΚΘ' (1988 – 89), 213 – 223.
- Stavropoulou A., *Storie Devozionalli nella pittura post-bizantina in: il Contributo veneziano nella formazione del gusto dei greci (XV-XVII sec.)*. Atti del convegno Venezia 2-3 giugno 2000. A cura di Chrysa Maltezu, Venezia 2001, 147-164
- Stavropoulou A., «L' icône crétoise et le tempo novo», *Ateneo Veneto. Rivista di scienze, lettere ed arti CCI* 13/I(2014)[=In ricordo di Ennio Concina. Atti della giornata di studi, Ateneo Veneto, 15 maggio 2014, a cura di D. Calabi ed E. Molteni], 105-113,
- Σταυροπούλου Α., «Εικόνες με σκηνές βίου του αγίου Νικολάου στην Κέρκυρα. Άγνωστα έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού», *Αφιέρωμα στον Ακαδημαϊκό Π. Λ. Βοκοτόπουλο*, (επιμ. Β. Κατσαρός, Α. Τούρτα), Αθήνα 2015, 593-604.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(6) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ111	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τοπογραφία Βυζαντινής Ηπείρου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για αλλοδαπούς φοιτητές και Αγγλικά ή Ιταλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα προτείνει στους φοιτητές μια συνδυαστική ανάγνωση των μεσαιωνικών <i>καταλοίπων</i> στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου. Η γνωριμία των μνημείων θα γίνει μέσα από την παράλληλη εξέταση των γραπτών πηγών, της τέχνης και του ιδιωτικού βίου στο χώρο της βυζαντινής Ηπείρου. Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εκπονήσουν μια επιστημονική εργασία στο τέλος του σεμιναρίου, κάνοντας σωστή χρήση των σχετικών πηγών και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες
Εξοικείωση του φοιτητή με τα γεγονότα της περιόδου, με τα μνημεία της περιοχής και την ειδική βιβλιογραφία. Ανάπτυξη της κριτικής προσέγγισής στο υλικό αυτό.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η περίοδος από την επικράτηση του Χριστιανισμού ως το 15 ^ο αιώνα στην Ήπειρο. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο ακμής της τέχνης του «Δεσποτάτου» στην Άρτα και τα Ιωάννινα. Σε παραλληλισμό και συνάφεια με τα κυριότερα κέντρα, θα εξεταστούν τα μεμονωμένα μνημεία (π.χ. Γλυκή, Παραμυθιά, Τουρκοπάλοικο, Μονοδένδρι), όπως και οι σχέσεις με τις γειτονικές περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας, της Θεσσαλίας αλλά και της Απουλίας. Στόχος του μαθήματος είναι μια σφαιρική παρουσίαση των μνημείων της περιοχής καθ' όλη τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου. Η Νικόπολη, το Βουθρωτό και η Άρτα, με την πλούσια αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική τους παρακαταθήκη, θα είναι οι κεντρικοί πυρήνες των παραδόσεων.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο
--------------------------	-----------------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point								
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Το μάθημα παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων. Γίνεται επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων και στα άλλα μεσαιωνικά μνημεία της πόλης. Προβλέπεται επίσης εκπαιδευτική εκδρομή στη Νικόπολη ή στο Βουθρωτό.								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th> <th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αυτόνομη μελέτη</td> <td>86 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών</td> <td>39 (13x3) ώρες</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td> <td>125 ώρες</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Αυτόνομη μελέτη	86 ώρες	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	39 (13x3) ώρες	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>								
Αυτόνομη μελέτη	86 ώρες								
Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	39 (13x3) ώρες								
Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες								
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συγγραφή επιστημονική εργασία. Συζήτηση στη τάξη πάνω στην αποτελεσματικότητα της έρευνας. Δημόσια παρουσίαση της εργασίας με χρήση power point								

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

W. BOWDEN, *Epirus Vetus, the Archaeology of a Late Antique Province*, London 2003
R. HODGES, W. BOWDEN, K. LAKO, *Byzantine Butrint, Excavations and Surveys (1994-1999)*, Oxford 2004
M.P. RAYNAUD, A. ISLAMI, *Corpus of the Mosaics of Albania, vol. 1 Butrint intramuros*, Bordeaux 2018
P. SOUSTAL, J. KODER, *Nikopolis und Kephallenia*, (Tabula Imperii Byzantini, 3), Wien 1981
M. VEIKOU, *Byzantine Epirus. A Topography of Transformation. Settlements of the Seventh-Twelfth Centuries in Southern Epirus and Aetoloacarnania*, Leiden-Boston 2012
M. ΑΧΕΙΜΑΣΤΟΥ-ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ, *Η Βλαχέρνα της Άρτας: τοιχογραφίες*, Αθήνα 2009
Π.Λ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, *Η μονή του αγίου Δημητρίου στο Φανάρι. Συμβολή στην μελέτη της αρχιτεκτονικής του Δεσποτάτου της Ηπείρου*, Αθήνα 2012
Λ.Ι. ΒΡΑΝΟΥΣΗΣ, «Το Χρονικόν των Ιωαννίνων κατ' ανέκδοτον δημώδην επιτομήν», *Επετηρίς του Μεσαιωνικού Αρχείου* 12 (1962, αλλά 1965), 57-115
Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ, *Οι τοιχογραφίες των βυζαντινών μνημείων της Άρτας κατά την περίοδο του Δεσποτάτου της Ηπείρου*, Ιωάννινα 2010
Β. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, *Η βυζαντινή Άρτα και τα μνημεία της*, Αθήνα 2002
Β. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (επιμ.), *Το κάστρο των Ιωαννίνων*, Ιωάννινα 2009
Κ. ΤΣΟΥΡΗΣ, *Ο κεραμοπλαστικός διάκοσμος των υστεροβυζαντινών μνημείων της Βορειοδυτικής Ελλάδος*, Καβάλα 1988
Ε. ΧΡΥΣΟΣ (επιμ.), *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου για το Δεσποτάτο της Ηπείρου* (Άρτα, 27/31 Μαΐου 1990), Αθήνα 1992

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Βυζαντινές Σπουδές		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 107	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μνημειακή Τοπογραφία Βυζαντινής Θεσσαλονίκης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση παρουσίαση εργασίας σε Αγγλικά, συγγραφή της σε Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να έλθουν σε επαφή με τα μνημεία της Θεσσαλονίκης, τα οποία τοποθετούνται χρονικά από τους υστερορωμαϊκούς και πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την κατάκτηση της πόλης από τους Οθωμανούς. Μέσα από τη μελέτη τους και την εξέταση της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής τους, αναμένεται η διεύρυνση της γνώσης τους όσον αφορά στη βυζαντινή τέχνη.
Γενικές Ικανότητες
Καταβάλλεται προσπάθεια η προσέγγιση των καλλιτεχνικών τάσεων να συνδεθεί με την ευρύτερη κοινωνία (κτήτορες, αξιώματα κλπ.) και την καλλιτεχνική δημιουργία του Βυζαντίου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζεται η καλλιτεχνική δημιουργία σε επίπεδο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς το 1430. Η μελέτη της ταφικής ζωγραφικής, στοιχείο αναπόσπαστο της ιστορίας πόλης, συνδυάζεται με αναφορές στη ζωγραφική των κατακομβών της Ρώμης, σε περιπτώσεις που τα σωζόμενα μνημεία επιτρέπουν μια τέτοια σύγκριση. Στη συνέχεια μελετώνται τα σημαντικότερα μνημεία της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα τείχη της πόλης. Όσον αφορά στην ύστερη περίοδο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ονομαζόμενη «σχολή της Θεσσαλονίκης» και εξετάζεται διεξοδικά η σχέση της με τη σύγχρονη ζωγραφική περιοχών που επηρεάζονται καλλιτεχνικά από τη σύγχρονη ζωγραφική της αυτοκρατορίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο και παρουσίαση φοιτητικών εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Ένα τμήμα του μαθήματος παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται οι εργασίες που έχουν εκπονηθεί από τους φοιτητές. Προβλέπεται διήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στη Θεσσαλονίκη.	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Παρουσίαση εργασίας, γραπτό δοκίμιο.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Μαρκή, *Η νεκρόπολη της Θεσσαλονίκης στους υστερωμαϊκούς και παλαιοχριστιανικούς χρόνους. Μέσα του 3^{ου} έως μέσα του 8^{ου} αιώνα*, Αθήνα 2006.

Α. Ξυγγόπουλος, *Συμβολαί εις την τοπογραφίαν τῆς βυζαντινῆς Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1949.

Χρ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1980.

Ε. Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου – Α. Τούρτα, *Περίπατοι στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Αθήνα 1997.

Μ. Καζαμία-Τσέρνου, *Μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης, Α΄, Οι ναοί. 4^{ος}-8^{ος} αιώνας*, Θεσσαλονίκη 2009.

Ε. Κουρκουτίδου Νικολαΐδου – Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη – Χ. Μπακιρτζής, *Ψηφιδωτά της Θεσσαλονίκης. 4^{ος} -14^{ος} αιώνας*, Αθήνα 2012.

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ της ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 202	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (επίσης Αγγλική και Γερμανική, όταν υπάρχουν αλλοδαποί φοιτητές/φοιτήτριες)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=3265		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

Γενικές Ικανότητες

- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής και αρχαιολογικής σκέψης,
- ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης και ερμηνείας επιγραφικών πηγών,
- αυτόνομη αναζήτηση και έρευνα στο αντικείμενο της Βυζαντινής και μεταβυζαντινής, προσαρμογή και χρήση νέων τεχνολογιών στον χώρο των μεσαιωνικών σπουδών,
- αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά, Γερμανικά ή Γαλλικά. Ανάθεση ατομικών εργασιών. Αναγνώριση των πηγών και ερμηνεία τους.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- M. ACHEIMASTOU-POTAMIANOU, Η μονή των Φιλανθρωπηγών και η πρώτη φάση της μεταβυζαντινής ζωγραφικής. Athens 1983.
- P. ARABANTINOS, Περιγραφή τῆς Ἡπείρου εἰς μέρη τρία. I-III. Ioannina 1984.
- C. ASDRACHA, Les foires en Épire médiévale. La fonction justificative de la memoire historique. JÖB 32 (1982) 437-448.
- ATHENAGORAS. Νεὸς Κουβαρᾶς ἦτοι χρονικὰ σημεῖωματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν πόλιν ἰδίᾳ τῶν Ἰωαννίνων, εἰς μονὰς αὐτῆς καὶ τὰς ἐπαρχίας αὐτῆς. ΗΧ 4 (1929) 1-54.
- G. A. BANTZIOS, Ζαγόρι. Η Δωδώνη. Μεγάλη Πανηπειρωτική Ἐγκυκλοπαίδεια 10 (1959-60) 305-320.
- L. BASILEIADES, Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Πωγωνιανῆς καὶ ἡ σταυροπηγιακὴ Μονὴ Μολυβδοσκεπάστου (Ἱστορικαὶ σημεῖώσεις). Ἡπειρωτικὸς Ἀστὴρ, Ἡμερολόγιον εἰκονογραφημένον τοῦ βισέκτου ἔτους 1904 1(1904) 180-183.
- G. BELENES, Χρονολογικὰ συστήματα σε ἐπιγραφές καὶ χειρόγραφα Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν χρόνων. Πρακτικὰ τοῦ 3' Διεθνούς Συμποσίου Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας (Δράμα, 21-27 Σεπτεμβρίου 2003) (eds. B. ATSALOS – N. TSIRONE). Athens 2008 II 659-679.
- L. BRANOUSES, Ἡ ἐν Ἡπειρῷ Μονὴ Σωσίου. Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 6 (1956) 72-129.
- M. CHATZIDAKES, Ἑλληνας ζωγράφος μετὰ τὴν ἄλωση (1450-1830) I. Athens 1987.
- M. CHATZIDAKES – E. DRAKOPOULOU, Ἑλληνας ζωγράφος μετὰ τὴν ἄλωση (1450-1830) II. Athens 1997.
- I. CHOULIARAS, Η εντοίχια θρησκευτικὴ ζωγραφικὴ τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰῶνα στο Δυτικὸ Ζαγόρι. Athens 2009.
- M. GARIDES, Μεταβυζαντινὴ ζωγραφικὴ (1450-1600). Η εντοίχια ζωγραφικὴ μετὰ τὴν πτώση τοῦ Βυζαντίου στὸν ὀρθόδοξο κόσμον καὶ στὶς χώρες ὑπὸ ξένη κυριαρχία. Athens 2007.
- K. THESPROTOU – A. PSALIDA, Γεωγραφία Ἀλβανίας καὶ Ἡπείρου. Ἐξ ἀνέκδοτου χειρογράφου τοῦ Κοσμᾶ Θεσπρωτοῦ μὲ τοπογραφικὰ σχεδιογραφήματα καὶ γεωγραφικοὺς χάρτας τοῦ ἰδίου, (ed. A. PAPACHARISES). Ioannina 1964.
- H. İNALCIK, Hicrî 835 Tarihli Sûret-i defter-i Sancak-i Arvanid (Türk Tarih Kurumu Yayınlarından XIV/1). Ankara 1954.
- H. İNALCIK – D. QUATAERT, Οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἱστορία τῆς Οθωμανικῆς αυτοκρατορίας (trans. M. SAREGIANNES) I-II. Athens 2008.
- B. PAPADOPOULOU, Η Κόνιτσα καὶ ἡ ευρύτερη περιοχὴ τῆς κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδο. Η ἐπαρχία τῆς Κόνιτσας στὸ χώρο καὶ στὸ χρόνο (Εἰσηγήσεις στὸ Α' ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο. Konitsa 1996, 75- 99).
- D. RAIOS, Εἰδήσεις γιὰ τὴ μονὴ Βουτσᾶς. Το μοναχολόγιο τοῦ ηγουμένου Ἀγαθάγγελου καὶ ἄλλες σημεῖώσεις κατὰ μεταγραφὴ Λεάνδρου Βρανούση. Epeirotika Grammata 13 (2008) 91-114.
- D. RAIOS, Εἰδήσεις γιὰ τὴ μονὴ Βουτσᾶς Β' "Δίπτυχα τῆς ἱεράς καὶ βασιλικῆς μονῆς Παναγίας Πωγωνιώτισσας Βουτσᾶς". Νεότερα στοιχεῖα γιὰ τὸ μοναχολόγιό τῆς. Βελλά. Ἐπιστημονικὴ ἐπετηρίδα 5 (2009) 449-520.
- D. RAIOS, Τοπωνυμικά I. Dodone: Φιλολογία 19 (1990) 221-265.
- D. RAIOS, Χειρόγραφα καὶ "σκιές" χειρογράφων ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸ Ζαγόρι. Ioannina 2006.
- A. RHOBY, Byzantinische Epigramme in inschriftlicher Überlieferung. Band 1: Byzantinische Epigramme auf Fresken und Mosaiken. (Veröffentlichungen zur Byzanzforschung 15) Vienna 2009.
- A. RHOBY, Byzantinische Epigramme in inschriftlicher Überlieferung. Band 2: Byzantinische Epigramme auf Ikonen und Objekten der Kleinkunst. Nebst Addenda zu Band 1 „Byzantinische Epigramme auf Fresken und Mosaiken (Veröffentlichungen zur Byzanzforschung 23) Vienna 2010.
- CH. STAVRAKOS, The 16th Century Donor Inscriptions in the Monastery of the Dormition of the Virgin (Theotokos Molybdoskepastos). The Legend of the Emperor Constantine IV. as Founder of Monasteries in Epirus. Wiesbaden 2014

ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΑ: ΜΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΠΛΟΚΗ ΣΧΕΣΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 214	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζάντιο και Βενετία: μία διαχρονική περίπλοκη σχέση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Καταλυτικής σημασίας για την εξέλιξη της πορείας του Βυζαντίου και της οικονομικής του ζωής υπήρξε η επαφή του με τη Βενετία, η οποία από μία ασήμαντη πόλη έγινε η θαλασσοκράτειρα δύναμη που ρύθμιζε την τύχη κρατών όπως το Βυζάντιο, κατά την ύστερη εποχή. Στα πλαίσια του σεμιναρίου αυτού, θα εξετασθούν όλες οι πτυχές και οι φάσεις της «μεταμόρφωσης» των συνθηκών αυτών. Θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τις ιστορικές πηγές, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε η πολιτιστική άνθηση της Βενετίας, με τις Βυζαντινές επιρροές και την αφαίρεση αντικειμένων, όπως τα άλογα που βρίσκονται έξω από την εκκλησία του Αγίου Μάρκου. Κατακλείδα ελπίζουμε να αποτελέσει σχεδιαζόμενη εκπαιδευτική εκδρομή στη Βενετία και στη Ραβέννα.</p> <p>Τέλος, η αξιολόγηση για τους φοιτητές θα γίνει με τη μορφή γραπτών εργασιών, προφορική εισήγηση των οποίων θα πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια ημερίδας, ίσως με την παράλληλη σύμπραξη μεταπτυχιακών μαθημάτων των άλλων συναδέλφων της Βυζαντινής ιστορίας.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Καταλυτικής σημασίας για την εξέλιξη της πορείας του Βυζαντίου και της οικονομικής του ζωής υπήρξε η επαφή του με τη Βενετία, η οποία από μία ασήμαντη πόλη έγινε η θαλασσοκράτειρα δύναμη που ρύθμιζε την τύχη κρατών όπως το Βυζάντιο, κατά την ύστερη εποχή. Στα πλαίσια του σεμιναρίου αυτού, θα εξετασθούν όλες οι πτυχές και οι φάσεις της «μεταμόρφωσης» των συνθηκών αυτών. Θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τις ιστορικές πηγές, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε η πολιτιστική άνθηση της Βενετίας, με τις Βυζαντινές επιρροές και την αφαίρεση αντικειμένων, όπως τα άλογα που βρίσκονται έξω από την εκκλησία του Αγίου Μάρκου. Κατακλείδα ελπίζουμε να αποτελέσει σχεδιαζόμενη εκπαιδευτική εκδρομή στη Βενετία και στη Ραβέννα.

Αφού δοθούν θέματα εργασιών, θα ακολουθήσει μία σειρά διαλέξεων, τριών -πέντε μαθημάτων, από τον διδάσκοντα, στις οποίες θα καταβληθεί προσπάθεια για μία πλήρη ανασκόπηση της εξέλιξης στον Ευρωπαϊκό χώρο. Θα ακολουθήσει μία σειρά μαθημάτων, όπου θα εξετασθούν/αναλυθούν σχετικές επιλεγμένες πηγές στα Ελληνικά και στα Λατινικά. Τέλος θα οργανωθεί η προετοιμασία για την παρουσίαση των ανειλημμένων από τους φοιτητές, εργασιών.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εξαμήνου</i>	<i>Εργασίας</i>
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος		39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία : Θα διαμορφωθεί στο σεμινάριο.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Θα δοθεί στους φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα, τόσο σε γενικό πλαίσιο, όσο και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10ο ΑΙΩΝΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 206	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10ο ΑΙΩΝΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές διερευνούν τις πολιτισμικές και άλλες επαφές που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στο ανατολικό φραγκικό κράτος και το Βυζάντιο, κατά τον 10^ο αιώνα. Μελετούν τις σχέσεις του Βυζαντίου με την αυλή των Οθώνων πριν και μετά τον γάμο της βυζαντινής πριγκίπισσας Θεοφανώς με τον διάδοχο του γερμανικού θρόνου, Όθωνα Β', το 972. Εξετάζουν επίσης τις σχέσεις του Βυζαντίου με την παπική εκκλησία κατά τον 10^ο αιώνα, καθώς και τις σχέσεις της τελευταίας με τους Σάξονες ηγεμόνες.</p> <p>Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές θα μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να περιγράφουν γεγονότα και πολιτικές εξελίξεις σε Βυζάντιο και Δύση τον 10ο αιώνα. - να αναπτύσσουν τις θεωρήσεις Κράτους και Εκκλησίας για τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική ιδέα στη Δύση ως παράγοντες που διαμόρφωσαν τις σχέσεις Βυζαντίου και γερμανικής αυτοκρατορίας σε σχέση με το ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο και την κυριαρχία στη νότια Ιταλία. - να εξετάζουν τις ανταγωνιστικές σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης σε άλλες περιόδους της μεσαιωνικής ιστορίας. - να αναπτύσσουν τους παράγοντες που συνέβαλαν στις διαμόρφωση των σχέσεων Βυζαντίου και Δύσης. - να αξιολογούν και να εξάγουν ασφαλή συμπεράσματα από τη συγκριτική μελέτη δυτικών και βυζαντινών πηγών για άλλες ιστορικές περιόδους. - να εκπονήσουν επιστημονική εργασία κάνοντας χρήση των σχετικών πηγών και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες

Έρευνα, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων με τη χρήση των απαιτούμενων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών.
 Παραγωγή καινοτόμων ιδεών.
 Κριτική και αυτοκριτική
 Παραγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

-Η παπική εκκλησία τον 10ο αιώνα και οι σχέσεις της με τους Σάξονες ηγεμόνες.
 -Το πολιτικό πρόγραμμα του Όθωνα Α΄ και η αναδιοργάνωση του κράτους του.
 -Η ιταλική πολιτική του Όθωνα Α΄
 -Οι πολιτικές και πολιτιστικές συνέπειες του γάμου της Βυζαντινής Θεοφανώς με τον Όθωνα Β΄ το 972.
 -Η διάδοση του χριστιανισμού στους δυτικούς Σλάβους.
 -Το Βυζάντιο και η παπική εκκλησία στο β΄ μισό του 10ου αιώνα
 -Η προσωπικότητα του Όθωνα Γ΄.
 -Αξιολόγηση των σχέσεων Βυζαντίου και Δύσης τον 10ο αιώνα σε σχέση με την αύξηση της ισχύος και τις διεκδικήσεις της παπικής εκκλησίας στη Δύση.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Μελέτη της βιβλιογραφίας	20 ώρες
	Εκπόνηση επιστημονικής εργασίας	19 ώρες
	ΣΥΝΟΛΟ	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Επιστημονική εργασία Δημόσια παρουσίαση	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σ. Β. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ, Η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, Ιστορικές εκδόσεις Στέφανος Βασιλόπουλος, Αθήνα 1987.
 C. DAVIS, Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης. Από τον Μέγα Κωνσταντίνο στον Άγιο Λουδοβίκο, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2013
 Ζ. Τσιρπανλής, Η Μεσαιωνική Δύση (9ος -15ος αι.), εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.
 C. MORRIS, The Papal Monarchy. The Western Church from 1050 to 1250, Oxford 1989.
 A. GRABOWSKI, The construction of Ottonian Kingship. Narratives and Myth in Tenth-Century Germany, Amsterdam 2018.
 S. MACLEAN, Ottonian Queenship, Oxford 2017.
 The New Cambridge Medieval History, Volume III, c. 900-c. 1024, Cambridge 2008.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΔΡΟΜΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 215	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πολιτική ιδεολογία και συλλογικές ταυτότητες στην Βυζαντινή κοινωνία: αντιφάσεις και αμφίδρομες επιρροές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το μάθημα εστιάζει στην μελέτη της αλληλεπίδρασης της πολιτικής ιδεολογίας και της διαμόρφωσης συλλογικών ταυτοτήτων στην Βυζαντινή κοινωνία.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/ φοιτήτριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα έχουν αναπτύξει το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την μελέτη ζητημάτων συλλογικών ταυτοτήτων και πολιτικής ιδεολογίας. • Θα έχουν εξοικειωθεί με τις πηγές της περιόδου και την σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία • Θα έχουν εξοικειωθεί με τα κυριότερα σημεία αντιπαράθεσης σύγχρονων μελετητών σχετικά με ζητήματα συλλογικών ταυτοτήτων στο Βυζάντιο και πολιτικής ιδεολογίας • Θα έχουν διαμορφώσει δική τους κριτική προσέγγιση για αυτά τα ζητήματα
Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Αξιοποίηση των υλικών τεκμηρίων
- Αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας
- Εξοικείωση με ηλεκτρονικά εργαλεία έρευνας στον τομέα των Μεσαιωνικών και Βυζαντινών σπουδών
- Παραγωγή πρωτότυπων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη της αλληλεπίδρασης πολιτικής ιδεολογίας και συλλογικών ταυτοτήτων στην Βυζαντινή κοινωνία. Όσο αφορά την πολιτική ιδεολογία, το μάθημα εστιάζει στην αυτοκρατορική πολιτική ιδεολογία και την εξέλιξή της ανά τους αιώνες κάτω από το βάρος πολιτικών, κοινωνικών και ιδεολογικών πιέσεων. Σε αυτό το πλαίσιο ιδεολογικών και πολιτικών συγκρούσεων τοποθετείται και εξετάζεται η διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων (έκφραση ετερότητας και αυτοπροσδιορισμού) των κατοίκων (κυρίως) της Αυτοκρατορίας. Η εξέταση της αλληλεπίδρασης ιδεολογίας και ταυτότητας κινείται σε τέσσερις άξονες: Πρωτεύουσα-επαρχίες (κέντρο-περιφέρεια), γλώσσα, Ορθοδοξία, και η χρήση του παρελθόντος. Ταυτόχρονα, το μάθημα θα θέσει και θεωρητικά ερωτήματα σε σχέση με τον τρόπο προσέγγισης ζητημάτων συλλογικών ταυτοτήτων και πολιτικών ιδεολογιών. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση μικρών ομαδικών εργασιών σχετικά με πρωτογενείς πηγές ή δευτερεύουσα βιβλιογραφία. Ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα. Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Brubaker, R. και Cooper, F. (2000) 'Beyond "Identity,"' στο *Theory and Society*, 29, No. 1 Φεβρουάριος, σελ. 1-47.
- Dagron, G. (1995) *Empereur et prêtre. Étude sur le «césaropapisme» byzantine*. Γλύκατζη-Αρβελέρ, Ε. (1988) *Η πολιτική Ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*.
- Θεοδωρόπουλος, Π. (2021) 'Did the Byzantines call themselves Byzantines? Elements of Eastern Roman identity in the imperial discourse of the seventh century' στο *Byzantine and Modern Greek Studies* 45, σελ. 25-41.
- Θεοδωρόπουλος, Π. (2022) 'Κάποιες σκέψεις σχετικά με το ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο της χρήσης του όρου «Βυζάντιος» στη Σάκρα του Κωνσταντίνου Δ' προς τον πάπα Δόνο (678)' στο *Post Augustum* 6, σελ. 1-14.
- Kaldellis, A. (2008) *Hellenism in Byzantium: The Transformations of Greek Identity and the Reception of the Classical Tradition*.
- Kaldellis, A. (2012) 'From Rome to New Rome, from Empire to Nation-State: Reopening the Question of Byzantium's Roman Identity' στο εκδ. Grig, L. και Kelly, G. *Two Romes: Rome and Constantinople in Late Antiquity*, σελ. 387-404.
- Koder, J. (2018) 'Ρωμαϊστί. Παρατηρήσεις για τη γλωσσική romanitas των Βυζαντινών' στο *Έλλην Ρωμηός Γραικός: Συλλογικοί Προσδιορισμοί και Ταυτότητες*, σελ. 73-86.
- Magdalino, P. (2010) 'Orthodoxy and Byzantine Cultural Identity' στο εκδ. Rigo, A. Ermilov, P. *Orthodoxy and Heresy in Byzantium: The Definition and the Notion of Orthodoxy and some other Studies on the Heresies and the non-Christian Religions*, σελ. 21-40.
- Rapp, C. (2008) 'Hellenic Identity, Romanitas, and Christianity in Byzantium' στο εκδ. Zacharia, K. *Hellenisms: Culture, Identity, and Ethnicity from Antiquity to Modernity*, σελ. 127-47.
- Romeny, H. (2009) *Religious Origins of Nations? The Christian Communities of the Middle East*.
- Stouraitis, I. (2014) 'Roman identity in Byzantium: a critical approach' *Byzantinische Zeitschrift*, 107 (1), σελ. 175-220.
- Χρυσός, Ε. (2018) 'New perceptions of Imperium and Sacerdotium in the letters of Pope Nicholas I to Emperor Michael III' στο *Constantinople réelle et imaginaire autour de l'oeuvre de Gilbert Dagron*, σελ. 313-340.
- Χρυσός, Ε. (2018) 'Γραικοί και Ρωμαίοι στην αναμέτρηση Άνατολής και Δύσης τὸν 9ο αἰ.' στο *Έλλην, Ρωμηός, Γραικός: Συλλογικοί Προσδιορισμοί και Ταυτότητες*, σελ. 103-118.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ (8^{ος}-9^{ος} ΑΙ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 216	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η περίοδος της εικονομαχίας και η πρόσληψή της στον Ανατολικό και Δυτικό Χριστιανικό κόσμο (8ος-9ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το μάθημα εστιάζει στην μελέτη της περιόδου της εικονομαχίας και της πρόσληψής της στον Ανατολικό και Δυτικό Χριστιανικό κόσμο.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/ φοιτήτριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα έχουν εξοικειωθεί με τις πηγές της περιόδου και την σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία • Θα έχουν εξοικειωθεί με τα κυριότερα σημεία αντιπαράθεσης σύγχρονων μελετητών σχετικά με την εικονομαχία • Θα έχουν διαμορφώσει δική τους κριτική προσέγγιση για αυτά τα ζητήματα
Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Αξιοποίηση των υλικών τεκμηρίων
- Αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας
- Εξοικείωση με ηλεκτρονικά εργαλεία έρευνας στον τομέα των Μεσαιωνικών και Βυζαντινών σπουδών
- Παραγωγή πρωτότυπων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την μελέτη της περιόδου της εικονομαχίας. Η προσέγγιση είναι διπλή εστιάζοντας στο εσωτερικό της αυτοκρατορίας όσο και στις σχέσεις της με εξωτερικές δυνάμεις στο πλαίσιο πάντα της διαμάχης για την χρήση των ιερών εικόνων. Επίσης το μάθημα εξετάζει τον ρόλο των γραπτών πηγών στην πρόσληψη της εικονομαχίας τόσο στην Ανατολή όσο και στην Δύση. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση μικρών ομαδικών εργασιών σχετικά με πρωτογενείς πηγές ή δευτερεύουσα βιβλιογραφία. Ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα. Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alexakis, A. (1996) *Codex Parisinus Graecus 1115 and Its Archetype* [Κεφάλαιο: The Florilegia of the Roman synods of 731 and 769, σελ. 37-41].
 Auzépy, M.F. (2021) 'The Iconophile Intermission and Second Iconoclasm, 780–843' στο Humphreys, M. εκδ. *A Companion to Byzantine Iconoclasm*, σελ. 368-398.
 Auzépy, M.-F. (2008) 'State of emergency' στο εκδ. Shepard, J. *The Cambridge history of the Byzantine Empire c. 500–1492*, Τόμος 1, σελ. 249-291.

Brown, P. (1988) *The Rise of Western Christendom: Triumph and Diversity, A.D. 200-1000* [Κεφάλαιο: The crisis of the Image: The Byzantine Iconoclast Controversy, σελ. 383-407].

Brubaker, L. και Haldon, J. (2011) *Byzantium in the Iconoclast Era, c. 680–850: A History*

Dagron, G. (1996) *Emperor and Priest: The imperial office in Byzantium*, μετάφραση στα Αγγλικά, Birrell, J. (2003), [Κεφάλαιο, Leo III and the iconoclast emperors: Melchizedek or AntiChrist? σελ. 158-191].

Herrin, J. (2020) *Ravenna: Capital of Empire, Crucible of Europe* [Κεφάλαια, The beginnings of Iconoclasm και Pope Zacharias and the Lombard conquest of Ravenna, σελ. 326-335 και 335-341].

Κουντουρά-Γαλάκη, Ε. (1996) *Ο Βυζαντινός Κλήρος και η Κοινωνία των «Σκοτεινών Αιώνων»* [Κεφάλαιο: Οι πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως κατά την πρώτη εικονομαχική περίοδο και ο κλήρος της πρωτεύουσας, σελ. 144-162].

Λεοντσίνη, Μ. (2004) 'Το Βυζάντιο απέναντι στην Ευρώπη και το αυθυπόστατο της Δύσης (7ος-8ος αιώνας), στο *Το Βυζάντιο και οι απαρχές της Ευρώπης*, σελ. 75-98.

Λουγγής, Τ. (2013) *Η Κοινωνική Εξέλιξη στη Διάρκεια των Λεγομένων «Σκοτεινών Αιώνων» 602-867*.

Louth, A. (2021) 'The Theological Argument about Images in the 8th Century' στο εκδ. Humphreys, M. *A Companion to Byzantine Iconoclasm*, σελ. 401-424.

Louth, A. (2002) *St John Damascene: Tradition and Originality in Byzantine Theology*

Noble, T. (2012) *Images, Iconoclasm and the Carolingians*

Reynolds, D. (2017) 'Rethinking Palestinian Iconoclasm' στο *Dumbarton Oaks Papers*, 71, σελ. 1-64.

Sahner, C. (2021) 'Images and Iconoclasm in Islam, ca. 600-850' στο εκδ. Humphreys, M. *A Companion to Byzantine Iconoclasm*, σελ. 497-537.

Σταθακόπουλος, Δ. (2017) *Μικρή Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας* [Κεφάλαιο, Από την Επιβίωση στην Αναβίωση 717-867, σελ. 157-188].

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ:
ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 210	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ: ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το μάθημα εστιάζει στην ανάλυση της θεωρίας και πρακτικής του πολέμου στο Βυζάντιο από τον 7ο έως τον 15ο αι.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί τη στρατηγική των Βυζαντινών και τη σημασία της διπλωματίας • Αντιλαμβάνεται την έννοια της «πολεμικής» ιδεολογίας • Γνωρίζει τις πολεμικές πρακτικές, τις ένοπλες δυνάμεις και την τέχνη του πολέμου στο Βυζάντιο • Αναλύει σημαντικά πολεμικά γεγονότα • Κατανοεί τις κοινωνικές επιπτώσεις του πολέμου • Επεξεργάζεται ειδικότερα θέματα στρατιωτικής ιστορίας, όπως π.χ. οχυρώσεις, πολεμική τεχνολογία, κ.ά.
Γενικές Ικανότητες

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Αξιοποίηση των υλικών τεκμηρίων
- Επεξεργασία διεθνούς βιβλιογραφίας
- Επίλυση επιμέρους πολεμικών ζητημάτων, π.χ. τοπογραφία, οχυρώσεις, κ.ά
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Εξοικείωση με τα εργαλεία μεθόδου της στρατιωτικής ιστορίας
- Αντιμέτωπιση ερευνητικών προβλημάτων
- Αξιολόγηση της σημασίας της διεπιστημονικότητας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα δομείται με βάση τους εξής άξονες: **A.** Παρουσίαση της θεωρίας και της ιδεολογίας του πολέμου στο Βυζάντιο μέσα από τις πρωτογενείς πηγές και περιγραφή της «τέχνης» του πολέμου **B.** Ανάθεση ατομικών εργασιών σχετικά με ειδικότερα θέματα στρατιωτικής ιστορίας, όπως λ.χ. συγκεκριμένες μάχες, πολεμική τεχνολογία, στρατιωτικά εγχειρίδια, εξεγέρσεις, κ.ά και αντιμετώπιση μεθοδολογικών προβλημάτων **Γ.** Παρουσίαση εργασιών- επισημάνσεις-σχόλια

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ανάθεση μικρών ομαδικών εργασιών σχετικά με τις πρωτογενείς πηγές ή τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία και ανάθεση ατομικής γραπτής εργασίας, που συζητείται και παρουσιάζεται στην αίθουσα - Δημόσια παρουσίαση της εργασίας στο πλαίσιο Ημερίδας Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου ή του ακαδημαϊκού έτους - Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή η Αγγλική για τους φοιτητές Erasmus	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Birkenmeier J., *The development of the Komnenian Army, 1081-1180*, Leiden-Boston-Köln 2002.

- Christides V., «Naval history and naval technology in Medieval times. The need for interdisciplinary studies», *Byzantion* 58 (1988), 309-332.
- Contamine P., *War in the Middle Ages*, Oxford 1986.
- Haldon J., *Warfare, State and Society in the Byzantine world, 565-1204*, London 1999.
- Kaegi W., *Army, Society and Religion in Byzantium*. London, VR, 1982.
- Ο ίδιος, *Some Thoughts on Byzantine Military Strategy*, Brookline, Mass.: Hellenic College Press, 1983.
- Κόλια-Δερμιτζάκη Α., *Ο Βυζαντινός «ιερός πόλεμος». Η έννοια και η προβολή του θρησκευτικού πολέμου στο Βυζάντιο*, Αθήνα 1991.
- Koliass T.G., *Byzantinische Waffen. Ein Beitrag zur byzantinischen Waffenkunde von den Anfängen bis zur lateinischen Eroberung* [Byzantina Vindobonesia 17], Wien 1988.
- Koutrakou N., "Diplomacy and espionage: their role in byzantine foreign relations, 8th - 10th centuries", στο: J. Haldon (ed.), *Byzantine Warfare*, Aldershot 2007, σσ. 529-548.
- Luttwak E.N., *The Grand Strategy of the Byzantine Empire*, Cambridge-Massachusetts-London 2009.
- Nicolle D.C., *Arms and Armour of the Crusading Era: 1050-1350*, τ. Α' -Β', Ν. Υόρκη 1988.
- Παπασωτηρίου Χ., *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική 6ος-11ος αιώνας*, Αθήνα 2000.
- Parry V.J. - Yapp M.E. (εκδ.), *War, technology and society in the Middle East*, London, N. York, Toronto 1975.
- Πατούρα Σ., *Οι αιχμάλωτοι ως παράγοντες επικοινωνίας και πληροφόρησης (4ος - 10ος αι.)*, Αθήνα 1994.
- Σαββίδης Α., *Βυζαντινά στασιαστικά και αυτονομιστικά κινήματα στα Δωδεκάνησα και στη Μ. Ασία, 1189-1240 μ.Χ. Συμβολή στη μελέτη της υστεροβυζαντινής προσωπογραφίας και τοπογραφίας την εποχή των Αγγέλων, των Λασκαρίδων της Νίκαιας και των Μεγαλοκομνηνών του Πόντου*, Αθήνα 1987.
- Συγκέλλου Ε., *Ο πόλεμος στον δυτικό ελλαδικό χώρο κατά τον ύστερο Μεσαίωνα (13ος-15ος αι.)* [ΕΙΕ/ ΙΒΕ, Μονογραφίες 8], Αθήνα 2008.
- *Το Εμπόλεμο Βυζάντιο (9ος - 12ος αι.)*, επιμ. Κ. Τσικνάκης, Αθήνα 1997.

ΑΠΟ ΤΟΝ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΣΤΟΝ ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 201	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Από τον Μ. Κωνσταντίνο στον Καρλομάγνο: Πολιτική και ιδεολογική προσέγγιση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Η περίοδος ανάμεσα στο 300-800 μ.Χ αποτελεί μία κρίσιμη καμπή στην διαμόρφωση των ιδεολογικών προτύπων διοίκησης, τόσο στην Βυζαντινή αυτοκρατορία, όσο και στα λεγόμενα βαρβαρικά βασίλεια. Παράλληλα, η προσπάθεια της Ρωμαϊκής εκκλησίας για αύξηση της κυριαρχικής ισχύος της, θα διαμορφώσει έναν ακόμη καθοριστικό παράγοντα, τόσο για την αυτοκρατορία, όσο και για τη δυτική Ευρώπη. Το παρόν σεμινάριο θα επιδιώξει να προσεγγίσει τις ιδεολογικές αυτές μεταλλάξεις, με την παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης στο Βυζάντιο, στη δυτική Ευρώπη και στις επιπτώσεις από τον Ισλαμικό παράγοντα, μέσα από σχετικές διαλέξεις, ενώ θα ακολουθήσει η εξέταση και ανάλυση σχετικών Ελληνικών και Λατινικών κειμένων. Τέλος, η απαλλακτική για τους φοιτητές θα γίνει με τη μορφή γραπτών εργασιών, προφορική εισήγηση των οποίων θα πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια ημερίδας, ίσως με την παράλληλη σύμπραξη μεταπτυχιακών μαθημάτων των άλλων συναδέλφων της Βυζαντινής ιστορίας.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αφού δοθούν θέματα εργασιών, θα ακολουθήσει μία σειρά διαλέξεων, τριών -πέντε μαθημάτων, από τον διδάσκοντα, στις οποίες θα καταβληθεί προσπάθεια για μία πλήρη ανασκόπηση της εξέλιξης στον Ευρωπαϊκό χώρο. Θα ακολουθήσει μία σειρά μαθημάτων, όπου θα εξετασθούν/αναλυθούν σχετικές επιλεγμένες πηγές στα Ελληνικά και στα Λατινικά. Τέλος θα οργανωθεί η προετοιμασία για την παρουσίαση των ανειλημμένων από τους φοιτητές εργασιών.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Αυτόνομη μελέτη	10
	Προετοιμασία πηγών	10
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία : Θα διαμορφωθεί στο σεμινάριο.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Θα δοθεί στους φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα, τόσο σε γενικό πλαίσιο, όσο και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

ΤΑ ΜΕΡΟΒΙΓΓΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 205	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τα Μεροβίγγια βασίλεια και το Βυζάντιο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αποτελεί ένα παράδοξο γεγονός, ότι το Γερμανικό φύλο των Φράγκων, το οποίο εγκαθίσταται στην βορειότερη και δυτικότερη γωνιά της Ευρώπης θα αποτελέσει τον κύριο αρωγό του Βυζαντίου ως η καθολική δύναμη που τυπικά τουλάχιστον, θα το συνδράμει στην διεκπεραίωση της Ευρωπαϊκής εξωτερικής του πολιτικής κατά την περίοδο από τον 5^ο μέχρι και τον 8^ο αιώνα. Ωστόσο, τα τρία Φραγκικά βασίλεια που προκύπτουν στα μέσα του 6^{ου} αιώνα, ακολουθούν, ή αντιτίθενται στο Βυζάντιο που, ούτως ή άλλως, είναι μία απομακρυσμένη δύναμη, για την επίτευξη δικών τους στόχων. Η ισχυροποίηση της ισχύος του πάπα και η σταδιακή αποξένωση, θα φέρει στο τέλος, έναν πλήρη διαχωρισμό, ο οποίος θα κορυφωθεί με την ανακήρυξη του Καρόλου του μεγάλου ως «αυτοκράτορα των Ρωμαίων», γεγονός πρόκλησης για τους Βυζαντινούς. Στα πλαίσια του σεμιναρίου, θα καταβληθεί προσπάθεια για μία εμπειριστατωμένη παρακολούθηση όλων αυτών των φάσεων, ενώ θα εξετασθούν ενδεικτικά κείμενα, τόσο στα Ελληνικά, όσο και στα Λατινικά, για πτυχές που αφορούν τις επαφές των τριών βασιλείων με το Βυζάντιο. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η, έστω και σε αρχικό στάδιο, κατανόηση πώς λειτουργούσαν τα Μεροβίγγια βασίλεια, τι σημαίνει το Βυζάντιο, πώς η κάθε πλευρά στηρίζει, αλλά και εκμεταλλεύεται την άλλη, και πώς ο πάπας, Βυζαντινός αξιωματούχος, καταφέρνει να απομακρύνει τους Φράγκους από οιαδήποτε Βυζαντινή επιρροή. Η απαλλακτική του μαθήματος θα γίνει με την εκπόνηση γραπτής εργασίας από τους φοιτητές, μία πρώτη μορφή της οποίας υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά, ίσως στα πλαίσια κοινής ημερίδας με τους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, ή απλά του μαθήματος.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο της δυναστείας των Μεροβιγγίων και τον εκχριστιανισμό του Χλωδοβίκου το 496 μέχρι και την αναγόρευση ως αυτοκράτορα του Καρόλου του μεγάλου. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, εφ' όσον πραγματοποιηθεί κοινή ημερίδα.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος</i>	<i>Εργασίας</i>
		<i>Εξαμήνου</i>	
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος	39	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θα δοθεί στα πλαίσια του σεμιναρίου.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ Β΄ ΗΟΗΕΝΣΤΑΥΦΕΝ ΚΑΙ Η ΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 204	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο αυτοκράτορας Φρειδερίκος Β΄ Hohenstaufen και η ενσάρκωση του μεσαιωνικού ιδεώδους.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Είναι ίσως η πλέον αινιγματική φυσιογνωμία του δυτικού μεσαίωνα, ένας άνθρωπος με στρατιωτικό ταλέντο, με πλήρη γνώση της αποστολής του ως ανώτατου κοσμικού ηγεμόνα, ανθρώπου των γραμμάτων και των τεχνών, με ασταθή βίο και ένας εξαιρετος διπλωμάτης. Αυτή την μορφή θα καταβληθεί προσπάθεια να γνωρίσουμε στα πλαίσια ενός σεμιναρίου, στο οποίο θα εξετασθούν πτυχές της σταδιοδρομίας του Φρειδερίκου, όπως η σύγκρουσή του με τον πάπα Γρηγόριο Θ΄ οι σχέσεις του με τον αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτζη, η ίδρυση του πρώτου «κρατικού» πανεπιστημίου στη Νεάπολη της Ιταλίας και τέλος οι επιδόσεις του στην κυνηγεσία και στην εκτροφή και εκγύμναση των γερακιών. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η, έστω και σε αρχικό στάδιο, κατανόηση των υποχρεώσεων, ευθυνών αλλά και ελαττωμάτων ενός τυπικού ηγεμόνα του ύστερου μεσαίωνα. Η απαλλακτική του μαθήματος θα γίνει με την εκπόνηση γραπτής εργασίας από τους φοιτητές, μία πρώτη μορφή της οποίας υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά, ίσως στα πλαίσια κοινής ημερίδας με τους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, ή απλά του μαθήματος, καθώς το σεμινάριο μπορεί να μετρήσει βαθμολογικά μόνο για προπτυχιακούς φοιτητές. Με την λήξη του σεμιναρίου, τα μαθησιακά αποτελέσματα για τους φοιτητές θα είναι: 1: Η εξοικείωσή τους με την εποχή, τον τρόπο εξουσίας και την προσωπικότητα του Φρειδερίκου, καθώς και βασικών προσώπων της εποχής. 2: Η εξάσκησή τους στην κατανόηση Λατινικών κειμένων της εποχής, καθώς και πολλών τεχνικών όρων σε χρήση. 3: Η αντιστοιχία της ιδεολογίας ενός δυτικού, και ενός Βυζαντινού αυτοκράτορα. 4: Η ικανότητά τους να εκπονούν περισσότερο σύνθετες εργασίες.</p>
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο του Φρειδερίκου στο θρόνο και τις σχέσεις αυτοκρατορίας και παπισύνης. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, εφ' όσον πραγματοποιηθεί κοινή ημερίδα.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας
	Αυτόνομη μελέτη	10	
	Προετοιμασία πηγών	10	
	Αυτόνομη εργασία στην αναγνώριση των πηγών	19	
	Σύνολο Μαθήματος		39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Διαμορφωτική ή Συμπερασματική Γραπτή Εργασία Δημόσια Παρουσίαση		

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θα δοθεί στα πλαίσια του σεμιναρίου.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΝΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 207	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το βασίλειο της Κιλικιάνης Αρμενίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Γνώση των σημαντικών σταθμών στην ιστορία του Αρμενικού Βασιλείου της Κιλικίας. Αξιολόγηση των κοινών εμπειριών της Ύστερης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και τους Αρμενικού βασιλείου της Κιλικίας. Ανάλυση της πολιτικής των Κομνηνών απέναντι στην αρμενική ηγεμονία.
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης. Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης ιστορικών πηγών. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Η αρμενική μετανάστευση στην Κιλικία 2. Οι ηγεμονίες του Κωνσταντίνου Α΄ και Τόρου Α΄. 3. Λεβόν Α΄. Συγκρούσεις με Βυζαντινούς και Σταυροφόρους. 4. Μλέχ, ο άνθρωπος του Nur al-Din. 5. Η ίδρυση του αρμενικού βασιλείου. 6. Hetum Β΄ και Μόγγολοι. 7. Λεβόν Β΄ και οι συγκρούσεις με τον Baybars. 8. Από Σμπατ έως τον Λεβόν Δ΄. 9. Η περίοδος των Lusignan. 10. Η πτώση του βασιλείου της Κιλικίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης powerpoint και σχετικών video	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Προετοιμασία πηγών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά. Γραπτή Εργασία και παρουσίασή της.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>Amitai-Preiss, R., <i>Mongols and Mamluks. The Mamluk-Ilkhanid War 1260-1281</i>, Cambridge 2004.</p> <p>Atamian-Bournoutian, A., Cilician Armenia, στο R.G. Hovannisian (επιμ.), <i>Armenian People from Ancient to Modern Times. vol.1 The Dynasty Periods: From Antiquity to the Fourteenth Century</i>, New York 2004, 273-291.</p> <p>Boase, T.S.R., <i>The Cilician Kingdom of Armenia</i>, Edinburgh 1979.</p> <p>Dadoyan, S.B., <i>The Armenians in the Medieval Islamic World. Paradigms of Interaction. τ. Β ' Armenian Realpolitik in the Islamic World and Diverging Paradigms. Case of Cilicia: Eleventh to Fourteenth Centuries</i>, New Jersey 2013.</p> <p>Dashdondog, B., <i>The Mongols and the Armenians (1220-1335)</i>, Leiden-Boston 2011.</p> <p>Der Nersessian, S., "The Kingdom of Cilician Armenia", στο K.M. Setton (επιμ.), <i>A History of Crusades</i>, τ. Β ' , Philadelphia 1962, 630-659.</p> <p>Edbury, P., "The Murder of King Peter of Cyprus (1359-1369)", <i>Journal of Medieval History</i> 6(1980), 219-233.</p> <p>Edbury, P., <i>The Kingdom of Cyprus and the Crusades</i>, Cambridge 1991.</p> <p>Edwards, R.W., <i>The Fortifications of Armenian Cilicia</i>, Washington D.C. 1987.</p> <p>Ghazarian, J.G., <i>The Armenian Kingdom in Cilicia during the Crusades. The integration of Cilician Armenians with the Latins 1080-1393</i>, London 2000.</p> <p>Grousset, R., <i>La Royaume Arménien de Cilicie</i>, Paris 1934.</p> <p>Halfter, P., "Papacy, Catholicosate, and the Kingdom of Cilician Armenia", Mutaflan, "The Brilliant Diplomacy of Cilician Armenia", στο Hovannisian-Payaslian (επιμ.), <i>Armenian Cilicia</i>, California 2008, 111-130.</p> <p>Hodgson, N., "Conflict and Cohabitation. Marriage and Diplomacy between Latins and Cilician Armenians, c.1097-1253", στο C. Kostick (επιμ.), <i>The Crusades and the Near East</i>, New York 2011, 83-106.</p> <p>Magdalino, P., <i>Η Αυτοκρατορία του Μανουήλ Α ' Κομνηνού 1143-1180</i>, μτφρ: Α. Κασδαγλή, Αθήνα 2008.</p> <p>Mutaflan, "The Brilliant Diplomacy of Cilician Armenia", στο Hovannisian-Payaslian (επιμ.), <i>Armenian Cilicia</i>, California 2008, 93-110.</p> <p>Nicolle, D., <i>Crusade Warfare. τ.Β ' Muslims, Mongols and the Struggle Against the Crusades</i>, London-New York 2007.</p> <p>Rudt-Collenberg, W.H., <i>The Rupenides, the Hethumides and the Lusignans</i>, Paris 1963.</p> <p>Savvides, A.G.C., <i>Byzantium in the Near East: its Relations with the Seljuk Sultanate of Rum in Asia Minor, the Armenians of Cilicia and the Mongols A.D. c. 1192-1237</i>, Thessalonica 1981.</p> <p>Stewart, A.D., <i>The Armenian Kingdom and the Mamluks</i>, London 2001.</p>
--

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ
ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 209	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα Διεθνών Σχέσεων και Υψηλής Στρατηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο και Μικρά Ασία κατά την περίοδο των Σταυροφοριών.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Γνώση των περίπλοκων πολιτικών και στρατιωτικών σχέσεων που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στους πολιτικούς δρώντες των πολέμων των Σταυροφοριών. Κατανόηση των στοχεύσεων εξωτερικής πολιτικής των δυνάμεων της περιόδου (Βυζαντινών, Σταυροφόρων, Αρμενίων, Τούρκων και Μογγόλων). Μελέτη της στρατιωτικής ιστορίας των Σταυροφοριών και της σημασίας αυτών για την ιστορική εξέλιξη της Ανατολικής Μεσογείου.
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης. Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης ιστορικών πηγών. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το Βυζάντιο και οι Σταυροφόροι
2. Το πριγκιπάτο της Αντιοχείας και η κομητεία της Έδεσσας.
3. Το βασίλειο της Ιερουσαλήμ.
4. Το αρμενικό πριγκιπάτο της Κιλικίας ανάμεσα σε Βυζαντινούς και Σταυροφόρους.
5. Η «βασιλική» περίοδος της αρμενικής Κιλικίας.
6. Οι Φατιμίδες: Οι Σιίτες εχθροί.
7. Οι Σελτζούκοι μετά το 1092.
8. Οι Αγιουβίδες, η δυναστεία του Saladin.
9. Η δυναστεία των Μαμελούκων.
10. Η έλευση των Μογγόλων στη Μέση Ανατολή.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης powerpoint και σχετικών video	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Προετοιμασία πηγών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά. Γραπτή Εργασία και παρουσίασή της.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amitai, R. *Mongols and Mamluks. The Mamluk-Ikhanid War 1260-1281*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- Ayalon, D. *Studies on the Mamluks of Egypt (1250-1517)*. London: Variorum Reprints, 1977.
- Brand, C.M. 'The Byzantines and Saladin, 1185-1192: Opponents of the Third Crusade'. *Speculum* 37, no. 2 (1962): 167–81.
- Dashdondog, B. *The Mongols and the Armenians (1220-1335)*. Leiden: Brill, 2011.
- Ghazarian, J.G., *The Armenian Kingdom in Cilicia during the Crusades. The integration of Cilician Armenians with the Latins 1080-1393*, London 2000.
- Hawting, G.R., ed. *Muslims, Mongols and Crusaders*. London: Routledge, 2005.
- Humphreys, R.S. *From Saladin to the Mongols: The Ayyubids of Damascus, 1193-1260*. New York: State University of New York Press, 1977.
- Jackson, P. *The Mongols and the West, 1221-1410*. London: Routledge, 2014.
- Kennedy, H. *Mongols, Huns and Vikings. Nomads at War*. London: Callen & Co, 2002.
- Khovaiter, A. *Baibars the First: His Endeavors and Achievements*. London: The Green Mountain Press, 1978.
- Lev, Y. *Saladin in Egypt*. Leiden: Brill, 1999.
- Nicolle, D., *Crusade Warfare. τ.Β ' Muslims, Mongols and the Struggle Against the Crusades*, London-New York 2007.
- Peacock, A. *The Great Seljuk Empire*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015.

Savvides, A. *Byzantium in the Near East: Its Relations with the Seljuk Sultanate of Rum in Asia Minor, the Armenians of Cilicia and the Mongols A.D. c.1192-1237*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, 1981.

Stewart, A.D., *The Armenian Kingdom and the Mamluks*, London 2001.

Tolan, J., G. Veinstein, and H. Laurens. *Europe and the Islamic World. A History*. Translated by J.M. Todd. Princeton: Princeton University Press, 2013.

Winter, M., and A. Levanoni, eds. *The Mamluks in Egyptian and Syrian Politics and Society*. Leiden: Brill, 2004.

ΚΡΑΤΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΙΣ 208	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κράτος, κοινωνία και οικονομία κατά την περίοδο της Μακεδονικής δυναστείας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μαθησιακά Αποτελέσματα: Η γνώση της ιστορίας της βυζαντινής Αυτοκρατορίας την περίοδο της Μακεδονικής δυναστείας. Κατανόηση των διεθνών συνθήκων της περιόδου και της εξωτερικής πολιτικής της Αυτοκρατορίας. Χειρισμός της σχετικής βιβλιογραφίας. Να είναι σε θέση να εντοπίσουν τους λόγους που η περίοδος της Μακεδονικής δυναστείας δικαιούται τον τίτλο της περιόδου ακμής για το βυζαντινό κράτος.
Γενικές Ικανότητες
Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης. Ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης ιστορικών πηγών. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Πολιτική Ιστορία της Αυτοκρατορίας (867-1056) 2. Σχέσεις Βυζαντίου με τους λαούς της Ανατολής. 3. Βυζάντιο και Βαλκάνια. 4. Βυζάντιο και Δύση. 5. Σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας. 6. Πτυχές της Βυζαντινής Οικονομίας. 7. Η νομοθεσία των Μακεδόνων Αυτοκρατόρων.

8. Ο βυζαντινός στρατός της περιόδου.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης powerpoint και σχετικών video	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Προετοιμασία πηγών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά. Γραπτή Εργασία.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βλυσίδου, Β., *Εξωτερική πολιτική και εσωτερικές αντιδράσεις την εποχή του Βασιλείου Α΄. Έρευνες για τον εντοπισμό των αντιπολιτευτικών τάσεων στα χρόνια 867-886*, Αθήνα 1991.
- Καραγιαννόπουλος, Ι., *Η Βυζαντινή Ιστορία από τις Πηγές*, Θεσσαλονίκη 1987.
- Κραλίδης, Α. – Γκουτζουκώστας Α. (εκδ.), *Βυζάντιο και Αραβικός κόσμος. Συνάντηση Πολιτισμών*, Θεσσαλονίκη 2013.
- Λουγγής, Τ., *Η Ιδεολογία της Βυζαντινής Ιστοριογραφίας*, Αθήνα 1993.
- Μουσειδου, Γ., *Το Βυζάντιο και οι βόρειοι γείτονές τον δέκατο αιώνα*, Αθήνα 1995.
- Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, Μ., *Βυζάντιο και Σλάβοι. Ελλάδα και Βαλκάνια (6ος-20ος αι.)*, Θεσσαλονίκη 2001.
- Σταυριδου-Ζαφρακά, Α., *Η συνάντηση του Συμεών και Νικόλαου Μυστικού (Αύγουστος 913) στα πλαίσια του Βυζαντινοβουλγαρικού ανταγωνισμού*, Θεσσαλονίκη 1972.
- Τακιρτάκογλου, Κ., "Οι πόλεμοι μεταξύ του Νικηφόρου Φωκά και των Αράβων", *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 25(2015), 57-114.
- Τακιρτάκογλου, Κ., *Η Αρμενία μεταξύ Βυζαντίου και Χαλιφάτου 885-929*, Αθήνα 2018.
- Χριστοφιλοπούλου, Α., *Βυζαντινή Ιστορία τ. Β' 2 867-1081*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Χονδρίδου, Σ., *Ο Κωνσταντίνος Θ΄ Μονομάχος και η εποχή του (Ενδέκατος Αιώνας Μ.Χ.)*, Αθήνα 2002.
- Asa Eger, A., *The islamic-byzantine frontier. Interaction and exchange among Muslim and Christian communities*, London 2015.
- Bartikian, H., "La conquête de l'Arménie par l'Empire byzantin", *REArm* 8(1971), 327-340.
- Bonner, M., *Aristocratic violence and holy war. Studies in the Jihad and the Arab-Byzantine Frontier*, Connecticut 1996.
- Bonner, M. (επιμ.), *Arab-Byzantine Relations in early Islamic times*, Aldershot 2004.
- Brubaker, L. (επιμ.), *Byzantium in the Ninth Century: Dead or Alive*, Birmingham 1996.
- Canard, M., *Histoire de la Dynastie des H'amdánides de Jazira et de Syrie*, Paris 1953.
- Canard, M., *Miscellanea Orientalia*, London 1973.
- Cheyne, J.-C. (επιμ.), *Ο Βυζαντινός Κόσμος, τ.Β' Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία (641-1204)*, μφτρ: Α. Καραστάθη, Αθήνα 2011.
- Felix, W., *Byzanz und die Islamische Welt in Früheren 11. Jahrhundert. Geschichte der Politischen Beziehungen von 1001 bis 1055*, Wien 1981.

- Holmes, C., *Basil II and the governance of Empire (976-1025)*, Oxford 2005.
- Jenkins, R., *Byzantium: The Imperial Centuries AD 610-1071*, Toronto 1987.
- Kaldellis, A., *The Byzantine Republic. People and Power in New Rome*, Cambridge 2015.
- Kaldellis, A., *Streams of Gold, Rivers of Blood. The Rise and Fall of Byzantium, 955 A.D. to the First Crusade*, Oxford 2017.
- Maguire, H. (επιμ.), *Byzantine Court Culture from 829 to 1204*, Washington D.C 1997.
- Ostrogorsky, G., *Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους*, τ.2, μτφρ: Ι. Παναγόπουλος, Αθήνα 2002.
- Shepard, J. (επιμ.), *The Cambridge History of the Byzantine Empire c.500-1492*, Cambridge 2009.
- Sophoulis, *Byzantium and Bulgaria, 775-831*, Leiden 2012.
- Stepanov, T., "From 'steppe' to Christian empire and back: Bulgaria between 800 and 1100", στο *The Other Europe in the Middle Ages. Avars, Bulgars, Khazars, and Cumans*, επιμ F. Curta, Leiden 2008, 363-378.
- Stephenson, P., *Byzantium's Balkan Frontier. A political study of the northern Balkans, 900-1204*, Cambridge 2004.
- Tobias, N., *Basil founder of the Macedonian Dynasty. A study of the political and military history of the Byzantine Empire in the ninth century*, New York 2007.
- Toynbee, A., *Constantine Porphyrogenitus and his world*, Oxford 1973.
- Treadgold, W., *The Middle Byzantine Historians*, New York 2013.
- Whittow, M., *The Making of Orthodox Byzantium*, Berkeley 1996.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 207	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	-
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (επίσης Αγγλική και Γερμανική, όταν υπάρχουν αλλοδαποί φοιτητές/φοιτήτριες)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=585		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάσει των εργασιών και επισκέψεων στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων εστιάζει στη λεπτομερή προσέγγιση της σφραγίδα και του νόμισματος ως πηγής της Βυζαντινής αρχαιολογίας και ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων ως αρχαιολογικού ευρήματος, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής και αρχαιολογικής σκέψης, • ανάπτυξη δυνατότητας χρήσης και ερμηνείας σφραγιστικών και νομισματικών πηγών, • αυτόνομη αναζήτηση και έρευνα στο αντικείμενο της Βυζαντινής Σφραγιστικής και Νομισματικής, προσαρμογή και χρήση νέων τεχνολογιών στον χώρο των μεσαιωνικών σπουδών (Σφραγιστική και Νομισματική), αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και ιστορική ερμηνεία, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά, Γερμανικά ή Γαλλικά. Ανάθεση ατομικών εργασιών. Αναγνώριση των πηγών και ερμηνεία τους.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βυζαντινή Σφραγιστική

J.-CL. CHEYNET, Introduction à la Sigillographie byzantine. In : J.-CL. CHEYNET, La société byzantine. L'apport des sceaux I. Παρίσι 2008, 1 - 82.

J. COTSONIS, The Contribution of Byzantine Lead Seals to the Study of the Saints (Sixth – Twelfth Century). Byzantion 75 (2005) 383 – 497.

Catalogue of the Byzantine Seals at Dumbarton Oaks and in the Fogg Museum of art. I – IV, hrsg. von J. NESBITT – N. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΕΣ; V, εκδ. E. MC GEER – J. NESBITT – N.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΕΣ; VI, εκδ. J. NESBITT – C. MORRISSON. Ουάσιγκτον D. C. 1991, 1994, 1996, 2001, 2005, 2009.

- I. JORDANOV, *Corpus of the Byzantine Seals from Bulgaria. I. Byzantine Lead Seals with Geographical names*. Σόφια 2003
- I. KOLTSIDA-MAKRE, *Βυζαντινά μολυβδόβουλλα συλλογής Ορφανίδη/Νικολαΐδη Νομισματικού Μουσείου Αθηνών*. Αθήνα 1996.
- K. M. KONSTANTOPOULOS, *Βυζαντινά μολυβδόβουλλα του έν Άθήναις Νομισματικού Μουσείου*. Αθήνα 1917
- V. LAURENT, *Le Corpus des sceaux de l'empire byzantin. II : L'administration centrale*. Παρίσι 1981.
- V. LAURENT, *Le Corpus des sceaux de l'empire byzantin. V: L'église, parties 1 - 3*. Παρίσι 1963 – 1972
- V. LAURENT, *Documents de sigillographie byzantine. La collection C. Orghidan*. Παρίσι 1952.
- V. LAURENT, *Les sceaux byzantins du Médailler Vatican*. Πόλη του Βατικανού 1962
- J. NESBITT, *Overstruck Seals in the Dumbarton Oaks Collection: Reused or Counterstamped?* SBS 2 (1990) 67 – 93
- N. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΕΣ, *A Collection of Dated Byzantine Lead Seals*. Washington D. C. 1986
- N. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΕΣ, *Τὰ βυζαντινά μολυβδόβουλλα ως ιστορική πηγή*. Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 62 (1987) 1 -18
- N. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΕΣ, *The usual Lead seal*. DOP 37 (1983) 147 – 157.
- W. SEIBT, *Die byzantinischen Bleisiegel in Österreich. 1. Teil: Kaiserhof*. Βιέννη 1978
- A.-K. WASSILIOU – W. SEIBT, *Die byzantinischen Bleisiegel in Österreich. 2. Teil: Zentral- und Provinzialverwaltung*. Βιέννη 2004
- V. S. ŠANDROVSKAJA, *Die byzantinischen Bleisiegel als Kunstwerke. Σε: Metallkunst von der Spätantike bis zum ausgehenden Mittelalter. A. EFFENBERGER (εκδ.)*. Βερολίνο 1982, 48 – 55.
- V. S. ŠANDROVSKAJA – W. SEIBT, *Byzantinische Bleisiegel der staatlichen Eremitage mit Familiennamen. 1. Teil. Sammlung Lichačev – Namen A bis I*. Βιέννη 2005.
- W. SEIBT, *Die Darstellung der Theotokos auf byzantinischen Bleisiegeln, besonders im 11. Jahrhundert*. SBS 1 (1987) 35 – 56
- CL. SODE, *Byzantinische Bleisiegel in Berlin II*. Βόννη 1997
- CH. STAVRAKOS, *Die byzantinischen Bleisiegel mit Familiennamen aus der Sammlung des Numismatischen Museums Athen*. Βισμπάντεν 2000.
- D. TSOUGARAKIS, *Εισαγωγή στη βυζαντινή Σφραγιδογραφία*. Αθήνα 1999
- A.– K. WASSILIOU-SEIBT, *Corpus der byzantinischen Siegel mit metrischen Legenden. Teil 1. Einleitung, Siegellegenden von Alpha bis inklusive My*. W(iener) B(yzantinistische) S(tudien)28/1. Βιέννη 2011.
- G. ZACOS, *Byzantine lead Seals. II*, ed. J. NESBITT, Βέρνη 1984
- G. ZACOS – A. VEGLERY, *Byzantine Lead Seals. I*. Βασιλεία 1972
- Βυζαντινή Νομισματική**
- P. GRIERSON, *Byzantine Coinage*, Ουάσινγκτον DC 1999 (DO handbook)
http://www.doaks.org/publications/doaks_online_publications/byzcoins.pdf (και μεταφρασμένο στα ελληνικά από το MIET)
- P. GRIERSON, *Byzantine Coins*, Λονδίνο, Μπέρκλεϋ, 1982
- C. MORRISSON, "Money," in *Economic History of Byzantium (EHB)*, A. E. Laiou ed., Ουάσινγκτον DC, 2002, ch. 42, on <http://www.doaks/EHB.html>
- C. MORRISSON "The Sixth Century," *ibidem*, ch. 16, on <http://www.doaks/EHB.html>
- C. "Money, coins and the economy" in *The Byzantine world*, ed. P. Stephenson, Λονδίνο, Νέα Υόρκη 2010, 34-47
- P. GRIERSON, M. F. HENDY, *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, I - V*, Ουάσινγκτον DC, 1966 - 1999, 5 vols (για την εισαγωγή στους τόμους 2-5).
- E. GEORGANTELI, "Numismatics," in E. Jeffreys, J. Haldon & R. Cormack (eds.), *Oxford Handbook of Byzantium*, Οξφόρδη 2008, 157-75

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 105	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Καππαδοκία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για αλλοδαπούς φοιτητές και Αγγλικά ή Ιταλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Σεμιναριακό μάθημα που προτείνει στους φοιτητές μια συνδυαστική ανάγνωση των μεσαιωνικών καταλοίπων στην περιοχή. Η γνωριμία των μνημείων θα γίνει μέσα από την παράλληλη εξέταση της τέχνης και του ιδιωτικού βίου στο χώρο της βυζαντινής Καππαδοκίας. Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εκπονήσουν επιστημονική εργασία κάνοντας χρήση των σχετικών πηγών και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες
Αναγνώριση και σύνθεση των πληροφοριών σχετικά με τα μνημειακά κατάλοιπα της βυζαντινής εποχής στην Καππαδοκία και τις σχέσεις τους με άλλες περιοχές της αυτοκρατορίας. Εξοικείωση του φοιτητή με τα γεγονότα της περιόδου, με τα μνημεία της περιοχής και την ειδική βιβλιογραφία. Ανάπτυξη κριτική ικανότητα στη χρήση, την έρευνα και την ανάλυση των ιστορικών-αρχαιολογικών δεδομένων. Παραγωγή καινοτόμων ιδεών. Παραγωγή ελεύθερης

δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μεταξύ του 3^{ου} και 4^{ου} αιώνα η Καππαδοκία - παλαιά ρωμαϊκή επαρχία με πρωτεύουσα την Καισάρεια - αποτέλεσε ένα σημαντικό κέντρο της πρώιμης χριστιανικής περιόδου. Παρόλο που δεν έχουν σωθεί ιστορικές και αρχαιολογικές πηγές για την περιοχή, στην Καππαδοκία διατηρούνται εκατοντάδες μεσαιωνικές εκκλησίες και παρεκκλήσια λαξευμένα στο βράχο κυρίως στην περίοδο του 10^{ου} και 11^{ου} αιώνα. Σε πολλές περιπτώσεις αυτά τα μνημεία διασώζουν σημαντικά στοιχεία του αρχικού τους ζωγραφικού διακόσμου και αποτελούν πολύτιμες μαρτυρίες για την εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης της περιόδου. Σε αυτή τη μοναδική καλλιτεχνική κληρονομιά πρέπει να προστεθούν και σημαντικές αρχιτεκτονικές μαρτυρίες, όπως μοναστηριακά συμπλέγματα, οικισμοί και οχυρά. Θεματικές ενότητες των παραδόσεων θα αποτελέσουν η περιγραφή των μνημείων ανά περιοχή, με ιδιαίτερη προσοχή στις εκκλησίες στο Göreme και η παρουσίαση των κύριων ζωγραφικών συνόλων και εικονογραφικών θεμάτων.

5. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Το μάθημα παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων. Αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκπαιδευτική εκδρομή στην Καππαδοκία.	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	19 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συγγραφή επιστημονική εργασία. Συζήτηση στη τάξη πάνω στον αποτελεσμάτων της έρευνας. Δημόσια παρουσίαση της εργασίας με χρήση power point	

6. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

JERPHANION G. DE., *Une Nouvelle Province De L'art Byzantin. Les Églises Rupestres De Cappadoce*. 6 vols. Reprint of the Paris 1925–1942 edition Revised under the direction of Catherine Jolivet-Lévy. London 2006

JOLIVET-LÉVY C., *Études Cappadociennes*. London 2002

KALAS V., "Early Explorations of Cappadocia and the Monastic Myth." *B&MGS*28 (2004), 101–119

LEMAIGRE DEMESNIL N., *Architecture rupestre et décor sculpté en Cappadoce (Ve-IXe siècle)*. (BAR Series 2093). Oxford 2010

OUSTERHOUT R.G., *A Byzantine Settlement in Cappadocia*, (Dumbarton Oaks Research Library and Collection), Washington, D.C. 2011

RESTLE M., *Byzantine Wall Painting in Asia Minor*, 1-3, Greenwich 1968

RODLEY L., *Cave Monasteries of Byzantine Cappadocia*. Cambridge 1985

THIERRY N., *La Cappadoce de l'Antiquité au Moyen Age*. Turnhout 2002

THIERRY N. – THIERRY M., *Nouvelles Églises Rupestres De Cappadoce. Région De Hasan Dag*, Paris 1963

WHARTON A.J – SCHWARTZBAUM P.M., *Tokali Kilise: Tenth-century Metropolitan Art in Byzantine Cappadocia*. (Dumbarton Oaks Research Library and Collection), Washington, D.C. 1986

ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	BAT 205	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (επίσης Αγγλική και Γαλλική, όταν υπάρχουν αλλοδαποί φοιτητές/φοιτήτριες)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα πρέπει να μπορεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να διαθέτει τη βασική γνώση του ιστορικού πλαισίου του Βυζαντίου και να αντιλαμβάνεται - Να διακρίνει τις κυρίαρχες σχολές ζωγραφικής που αναπτύχθηκαν στην ιστορία της μεταβυζαντινής τέχνης και με βάση αυτές να εντάσσει τα έργα ζωγραφικής στο σωστό χρονολογικό τους πλαίσιο. - Να χρησιμοποιεί τις γραπτές πηγές για την κατανόηση συγκεκριμένων εικονογραφικών ζητημάτων, τα οποία ερμηνεύονται κυρίως με βάση τις εκκλησιαστικές πηγές (πατερικές ερμηνείες, υμνογραφία). - Να αποκτήσει τη βασική γνώση των όρων της μεταβυζαντινής τεχνοτροπίας.
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής και αρχαιολογικής σκέψης, • αυτόνομη χρήση βιβλιογραφίας • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Σωστή χρήση των πηγών και της βιβλιογραφίας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο συγκεκριμένο μάθημα εξετάζεται η μακρά διαδρομή της μεταβυζαντινής τέχνης από την πτώση του Βυζαντίου έως και τον 18 αιώνα. Αφού επιχειρηθεί μια κριτική ανασκόπηση των όρων που χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση της τέχνης της μελετώμενης περιόδου, θα παρουσιαστούν τα κυριότερα ρεύματα και καλλιτέχνες που διαμόρφωσαν τον πολύμορφο χαρακτήρα της. Εκτενής αναφορά θα γίνει για τις κοινωνικές και οικονομικές προϋποθέσεις της δράσης των μεταβυζαντινών ζωγράφων, ενώ ιδιαίτερα θα μας απασχολήσει η γεωγραφική διασπορά τεχνοτροπιών, καλλιτεχνικών μέσων και καλλιτεχνών, με στόχο να αναφανούν τα βασικά καλλιτεχνικά κέντρα από τα πρώτα χρόνια μετά την Άλωση έως και τον 18ο αιώνα. Αφού διαγραφούν τα χρονικά όρια και επιχειρηθεί μια βασική περιοδολόγηση του εξεταζόμενου υλικού, ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην περίοδο μετά το 1700, στη μελέτη συσσωματώσεων ζωγράφων, στην αλλαγή των όρων της παραγγελιοδοσίας, αλλά και στις επαφές με τη δυτική τέχνη και την τέχνη της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά. Επιπλέον θα πραγματοποιηθεί επίσκεψη στο Νησί των Ιωαννίνων για τη μελέτη του τοιχογραφικού διακόσμου των μνημείων από κοντά.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης με Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	12
	Ανάλυση πηγών	6
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	9
	Συγγραφή εργασίας	12
	Σύνολο Μαθήματος	39
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά και για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά, ή Γαλλικά. Ανάθεση ατομικών εργασιών. Αναγνώριση των πηγών και ερμηνεία τους.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιταλιώτης Ι. (2006) "Μεταβυζαντινή τέχνη, Ζωγραφική – Γενικά χαρακτηριστικά της μεταβυζαντινής Τέχνης", στο Ιστορία των Ελλήνων, τ. 8, Αθήνα, σ. 216-267.

- Γαρίδης, Μ., & Δελιγιάννη-Δωρή, Ε. Γ. (2007). Μεταβυζαντινή ζωγραφική, 1450-1600: η εντοίχια ζωγραφική μετά την πτώση του Βυζαντίου στον Ορθόδοξο κόσμο και στις χώρες υπό ξένη κυριαρχία. Αθήνα: Σπανός.
- Ξυγγόπουλος, Α. (1957). Σχεδιάγραμμα ιστορίας της θρησκευτικής ζωγραφικής μετά την άλωση. Αθήνα: Αρχαιολογική Εταιρεία.
- Χατζηδάκης, Μ., & Δρακοπούλου, Ε. (1987). Ελληνες ζωγράφοι μετά την Άλωση, 1450-1830. Αθήνα: Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών. Εξειδικευμένες μελέτες

- Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Μ. (1995). Η Μονή των Φιλανθρωπινών και η πρώτη φάση της μεταβυζαντινής ζωγραφικής (2η εκδ.). Αθήναι: Εκδ. Ταμείου Αρχαιολογικών πόρων και απαλλοτριώσεων.
- Βοκοτόπουλος Π. Λ. (2006). "Η θρησκευτική ζωγραφική στην Αλβανία από τον 10ο έως τον 19ο αιώνα", στο Εικόνες από τις ορθόδοξες κοινότητες της Αλβανίας, Συλλογή Εθνικού Μουσείου Τέχνης Κορυτσάς, (επιμ. Α. Τούρτα), Θεσσαλονίκη, 18-25.
- Ζάρρα, Ι., Τσιόδουλος, Σ., Μεράντζας, Χ., & Σαμπανίκου, Ε. (2015). Από τον μεταβυζαντινό στον νεότερο ελληνικό πολιτισμό: Παραδείγματα εικαστικής παραγωγής (16ος-20ος αιώνας). Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Κωνστάντιος Δ. (1998). "Χορηγία και τέχνη στην Ήπειρο την περίοδο της ύστερης Τουρκοκρατίας", ΔΧΑΕ 20, περ. Δ', σ. 409-416.
- Κωνστάντιος Δ. Ν. (2001). Προσέγγιση στο έργο των ζωγράφων από το Καπέσοβο της Ηπείρου. Συμβολή στη μελέτη της θρησκευτικής ζωγραφικής στην Ήπειρο το 18ο και το α' μισό του 19ου αιώνα, Αθήνα.
- Λυτάρη Φ. (2022), Ο τοιχογραφικός διάκοσμος του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Καλαμπάκα. Συμβολή στο έργο του ζωγράφου Νεόφυτου, Ιερά Μητρόπολις Σταγών και Μετεώρων.
- Μακρής Κ. Α. (1952). Δυο λαϊκοί ζωγράφοι-Γιάννης και Θανάσης Παγώνης, Βόλος.
- Μακρής Κ. Α.. (1981) Χιονιαδίτες ζωγράφοι, 65 λαϊκοί ζωγράφοι από το χωριό Χιονιάδες της Ηπείρου, Αθήνα.
- Μακρής, Κ. Α. (1991). Οι ζωγράφοι της Σαμαρίνας. Θεσσαλονίκη: Τελλόγλειο Ίδρυμα.
- Μουτάφωφ, Ε. (2008). Έλληνες αγιογράφοι στη Βουλγαρία μετά το 1453, Σόφια.
- Παϊσιίδου Μ. Π. (2002). Οι τοιχογραφίες του 17ου αιώνα στους ναούς της Καστοριάς, Συμβολή στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής της δυτικής Μακεδονίας, Αθήνα.
- Παπαγεωργίου, Ν. Χ. (2010). Το καθολικό της Αγίας Παρασκευής και ο Ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Σαμαρίνας Γρεβενών: συμβολή στη μελέτη της θρησκευτικής ζωγραφικής στη Δυτική Μακεδονία στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών.
- Παπαζώτος Θ. (1994). Η Βέροια και οι ναοί της (11ος-18ος αι.), Αθήνα.
- Προεστάκη, Ξανθή (2012). Οι ζωγράφοι Κακαβά : Συμβολή στη μεταβυζαντινή εντοίχια ζωγραφική του νότιου ελλαδικού χώρου 1η έκδ. - Αθήνα : Παρισιάνου Α.Ε.
- Σδρόλια, Σ. (2000). Οι τοιχογραφίες του καθολικού της Μονής Πέτρας (1625) και η ζωγραφική των ναών των Αγράφων τον 17ο αιώνα: διδακτορική διατριβή.
- Τούρτα Α. Γ., (1991). Οι ναοί του Αγίου Νικολάου στη Βίτσα και του Αγίου Μηνά στο Μονοδένδρι, Προσέγγιση στο έργο των ζωγράφων από το Λιντοπόπι, Αθήνα.
- Τριανταφυλλόπουλος Δ. (1993) «Πρόοδος» και «συντήρηση» στο πεδίο της εκκλησιαστικής και της θρησκευτικής ζωγραφικής-η περίπτωση του 18ου αιώνα, Αθήνα.
- Τσιγάρας, Γ. Χ. (2003). Οι ζωγράφοι Κωνσταντίνος και Αθανάσιος από την Κορυτσά: το έργο τους στο Άγιον Όρος (1752 - 1783). Αθήνα: [χ.ο.].
- Τσιουρής, Ι. Κ. (2008). Οι τοιχογραφίες της Μονής Αγίας Τριάδος Δρακότρυπας (1758) και η μνημειακή ζωγραφική του 18ου αιώνα στην περιοχή των Αγράφων. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ 202	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για αλλοδαπούς φοιτητές και Αγγλικά ή Ιταλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Σεμιναριακό μάθημα. Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ρόλο της εικόνας στο Βυζάντιο και το πώς αυτή κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα λατρευτικών, διδακτικών, κοινωνικοπολιτικών και ιδιωτικών αναγκών. Να εκπονήσουν επιστημονική εργασία κάνοντας χρήση των σχετικών πηγών και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες
Επιχειρείται η προσέγγιση των καλλιτεχνικών φαινομένων σε συνάρτηση με τις ιστορικές, κοινωνικές, θεολογικές και πολιτικές συνθήκες της μέσης και υστεροβυζαντινής εποχής. Ανάπτυξη κριτική ικανότητα στη χρήση, την έρευνα και την ανάλυση των ιστορικών-αρχαιολογικών δεδομένων. Παραγωγή καινοτόμων ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζονται οι καταβολές και η σημασία της εικόνας από την παλαιοχριστιανική περίοδο έως την εποχή της Άλωσης. Βασικές θεματικές θα αποτελέσουν τα κυριότερα κέντρα παραγωγής εικόνων και το ιδεολογικό και ιστορικό υπόβαθρο αυτών των δημιουργημάτων μέσα και από την προσέγγιση των γραπτών πηγών και την ερμηνεία τους. Θα εξεταστούν οι κύριες εικονογραφικές τυπολογίες και επίσης οι τρόποι και τα στάδια κατασκευής των εικόνων μαζί με τα υλικά στη διάθεση του αγιογράφου.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Το μάθημα παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων. προβλέπεται μια εκπαιδευτική εκδρομή στις συλλογές εικόνων σε διάφορα βυζαντινά μουσεία της Βόρειας Ελλάδας.	
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Αυτόνομη μελέτη	20 ώρες
	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	19
	Σύνολο Μαθήματος	39 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συγγραφή επιστημονική εργασία. Συζήτηση στη τάξη πάνω στον αποτελεσμάτων της έρευνας. Δημόσια παρουσίαση της εργασίας με χρήση power point	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Belting H., Likeness and Presence. A History of the Image before of Art, Chicago 1993

Βοκοτόπουλος Π., Βυζαντινές εικόνες, Αθήνα 1995

Chatterjee P., The Living Icon in Byzantium and Italy. The Vita Image, Eleventh to Thirteenth Centuries, Cambridge 2014

Cormack R., Painting the Soul. Icons, Death Masks, and Shrouds, London 1997

Dagron G., Decrire et peindre: essai sur le portrait iconique, Paris 2007

Maguire E. – Maguire H., Other Icons: Art and Power in Byzantine Secular Culture, Princeton 2006

Marsengill K., Between Reality and Spirituality in Byzantine Art, Turnhout 2013

Τσιγαρίδας Ε.Ν., Καστοριά, κέντρο ζωγραφικής της εποχής των Παλαιολόγων (1360-1450), Θεσσαλονίκη 2016

Vassilaki M., Byzantine Icons. Art, Technique and Technology. An international Symposium, (Gennadius Library, 20-21 February 1998), Herakleion 2002

Χατζηδάκη Μ. (επιμ.), Εικόνες της κρητικής τέχνης, Ηράκλειον 2004

Χατζηδάκη Ν., Βυζαντινά ψηφιδωτά, Αθήνα 1994

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Βυζαντινές Σπουδές»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΑΤ209	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΑΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινά Μνημεία της Ιταλίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	15	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου - Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για αλλοδαπούς φοιτητές και Αγγλικά ή Ιταλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αυτό το σεμιναριακό μάθημα εστιάζει στη μελέτη των βυζαντινών μνημείων και των περιοχών που εξαρτώνται πολιτιστικά από τη βυζαντινή παράδοση στην Ιταλία, στους τομείς της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής και της μικροτεχνίας. Σκοπός του είναι οι φοιτητές να έχουν μια πρώτη επαφή με το υλικό που η περιοχή προσφέρει στη μελέτη της βυζαντινής τέχνης και εκπονήσουν μια επιστημονική εργασία κάνοντας χρήση των σχετικών πηγών και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες

Εξοικείωση του φοιτητή με την ειδική βιβλιογραφία. Ανάπτυξη της κριτικής προσέγγισής στο υλικό αυτό. Παραγωγή καινοτόμων ιδεών.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο έχει ως στόχο να αναλύσει τις τύχες της βυζαντινής παρουσίας στην Ιταλία μέσα από τη μελέτη τόσο των πλούσιων υλικών καταλοίπων όσο και της πολιτισμικής της παράδοσης. Το κεντρικό θέμα των μαθημάτων θα αποτελούν μνημεία σε μεγάλες πόλεις όπως η Ρώμη, η Ραβέννα, η Βενετία και το Παλέρμο, καθώς και στις λιγότερο γνωστές περιοχές ακτινοβολίας του ιταλο-βυζαντινού πολιτισμού. Επίσης, προσοχή θα δοθεί και στις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ της ιταλικής χερσονήσου και του Βυζαντίου στα χρόνια από την οριστική εγκατάλειψη των τελευταίων Βυζαντινών εδαφών στην Ιταλία τον ενδέκατο αιώνα μέχρι τις αρχές του ευρωπαϊκού Ουμανισμού. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στις πρώτες συλλογές βυζαντινών έργων τέχνης που από το 15^ο αιώνα και έπειτα δημιουργήθηκαν στη Ρώμη και σε άλλα σημαντικά κέντρα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παράδοση πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση παρουσίασης power point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Το μάθημα παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων. Αν υπάρξουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκπαιδευτική εκδρομή είτε στη Σικελία, στη Ρώμη ή στη Βενετία.	
	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Αυτόνομη μελέτη	86 ώρες
	Διαλέξεις του διδάσκοντος και παρουσιάσεις των φοιτητών	39 (13x3) ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συγγραφή επιστημονική εργασία. Συζήτηση στη τάξη πάνω στους αποτελεσμάτων της έρευνας. Δημόσια παρουσίαση της εργασίας με χρήση power point	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Andaloro M. – Bordi G. – Morganti G. (επιμ.), Santa Maria Antiqua tra Roma e Bisanzio, (17 marzo – 11 settembre 2018), Milano 2016

Andaloro S. – Romano M. (επιμ.), La Pittura Medievale a Roma. L'orizzonte tardoantico e le nuove immagini 312-468. Corpus. Volume I, Roma 2006

Bonfioli M., Bisanzio e l'Italia, (Milion 6) Roma 2002

Cavallo G. – Von Falkenhausen V. – Farioli Campanati R., I Bizantini in Italia, Milano 1982

Demus O., Kloos R.M., Weitzmann K., The Mosaics of San Marco in Venice, Washington D.C., 1984

Gasbarri G., Riscoprire Bisanzio: Lo Studio Dell'arte Bizantina a Roma E in Italia Tra Ottocento E Novecento, Bari 2015

Mauskopf Deliyannis D., Ravenna in Late Antiquity, Cambridge 2014

Moretti S., Roma bizantina, (Milion 10) Roma 2010

Poeschke J. - Argenton B. (επιμ.), I mosaici in Italia dal 300 al 1300, Udine 2010

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕ101	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
		30	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Η γλώσσα συγγραφής της διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι Ελληνική, ή διάφορη της Ελληνικής		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να: <ul style="list-style-type: none">• Γνωρίζει τη μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας και Συγγραφής• Εντρυφήσει σε σχετικούς προς το γνωστικό αντικείμενο χώρους• Αναφέρεται δημιουργικά σε προηγούμενες επιστημονικές μελέτες• Τεκμηριώνει πειστικά τις δικές του/της θέσεις• Μπορεί να συνεχίσει δόκιμα τις μεταπτυχιακές του/της σπουδές σε διδακτορικό και μεταδιδακτορικό επίπεδο, εφόσον το επιθυμεί
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none">• Ανάλυση ιστορικών πηγών• Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης• Επεξεργασία διεθνούς βιβλιογραφίας• Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών• Εξοικείωση με τα μεθοδολογικά εργαλεία της Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης• Αντιμέτωπιση ερευνητικών προβλημάτων• Αξιολόγηση της σημασίας της διεπιστημονικότητας στο πλαίσιο των Βυζαντινών Σπουδών• Σύνδεση της γνώσης του παρελθόντος με τις ανάγκες του σύγχρονου κόσμου

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Η Διπλωματική Εργασία πρέπει να είναι συνθετική. Το θέμα της ποικίλει ανάλογα με την ειδίκευση (Βυζαντινή Ιστορία ή Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη) και περιλαμβάνει πλήθος πεδίων, όπως λ.χ. Θεσμοί, Εκκλησία, Κοινωνία, Διοίκηση, Οικονομία, Παιδεία, Εξωτερική Πολιτική, Αρχιτεκτονική, Μνημειακή Ζωγραφική, Εικόνες, κ.ά

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής, καταθέτοντας την διπλωματική εργασία για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ., υποχρεούται να αναφέρει το έργο και τις απόψεις άλλων, που χρησιμοποίησε. Η αντιγραφή αποτελεί σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα. Λογοκλοπή θεωρείται η αντιγραφή εργασίας άλλου συγγραφέα, καθώς και η χρησιμοποίηση εργασίας άλλου συγγραφέα, δημοσιευμένης ή όχι, χωρίς την δέουσα αναφορά. Η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας για διαγραφή του ή αφαίρεση του τίτλου εκ των υστέρων.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία κατατίθεται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (PDF). Η έκτασή της ορίζεται έως 30.000 λέξεις (κείμενο, υποσημειώσεις, βιβλιογραφία), με εξαίρεση τα παραρτήματα. Πρέπει να είναι γραμμένη με χαρακτήρες μεγέθους 12, σε 1,5 διάστιχο, με κανονικά περιθώρια και τυπωμένο σε σελίδες μονής όψης.
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ο υποψήφιος υποστηρίζει το θέμα της εργασίας του δημόσια ενώπιον τριμελούς εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει την επιστημονική ορθότητα και αρτιότητα της εργασίας. Γλώσσα αξιολόγησης είναι η Ελληνική ή διάφορη της Ελληνικής για τους φοιτητές Erasmus.